

Úradný vestník

Európskej únie

C 169

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Ročník 63

15. mája 2020

Obsah

II Oznámenia

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ ÚNIE

Európska komisia

2020/C 169/01	Oznámenie Komisie Usmernenia EÚ pre postupné obnovenie služieb v oblasti cestovného ruchu a pre zdravotné protokoly v ubytovacích a stravovacích zariadeniach – COVID-19	1
2020/C 169/02	Oznámenie Komisie Usmernenia k postupnému obnovovaniu dopravných služieb a prepojenosti – COVID-19	17
2020/C 169/03	Oznámenie Komisie Smerom k fázovému a koordinovanému prístupu k obnoveniu slobody pohybu a rušeniu kontrol na vnútorných hraniciach – COVID-19	30

SK

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenia EÚ pre postupné obnovenie služieb v oblasti cestovného ruchu a pre zdravotné protokoly v ubytovacích a stravovacích zariadeniach – COVID-19

(2020/C 169/01)

I. Úvod

1. Komisia v spolupráci s predsedom Európskej rady 15. apríla 2020 predložila spoločný európsky plán ⁽¹⁾ na postupné rušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19. Stanovujú sa v ňom kritériá a odporúčania pre členské štáty týkajúce sa podmienok na zrušenie opatrení a obnovenie voľného pohybu. Opatrenia by mali byť postupné, s potrebou obmedzenia fyzického kontaktu a dodržiavania opatrení zameraných na predchádzanie infekciám, ako aj opatrení kontroly, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu.
2. Keďže situácia v oblasti verejného zdravia sa začína zlepšovať, členské štáty uvažujú o zrušení „reštriktívnych opatrení spoločenstva“. Tým sa pripraví bezpečné zmiernenie preventívnych a ochranných opatrení, a to najmä plošných obmedzení cestovania.
3. S postupným rušením obmedzení týkajúcich sa cestovania sa očakáva, že občania začnú postupne podnikáť cesty v rámci vlastnej krajiny a v rámci EÚ.
4. Príliš rýchle zrušenie opatrení by mohlo spôsobiť náhly opätovný nárast výskytu infekcií. Pokiaľ nebude k dispozícii očkovacia látka, je potrebné na potreby a výhody cestovania a cestovného ruchu nazerať so zreteľom na riziko možného náhleho opätovného nárastu výskytu prípadov, ktorý by si mohol vyžadovať opätovné zavedenie opatrení na obmedzenie pohybu.
5. Vzhľadom na to, že zákaz vychádzania sa zmierňuje, starostlivo treba zvážiť zachovanie opatrení obmedzenia fyzického kontaktu, aby bolo možné zaistiť bezpečné obnovenie činností v oblasti cestovného ruchu, ktorý so sebou automaticky prináša stretávanie sa ľudí z rozličných zemepisných oblastí.
6. Kľúčovou prioritou je naďalej zdravie občanov vrátane pracovníkov v cestovnom ruchu a turistov.
7. V usmernení sa stanovuje spoločný cieľ a nediskriminačný rámec pre občanov, verejné orgány, podniky a zainteresované strany pôsobiace v odvetví cestovného ruchu v záujme postupného obnovenia služieb v tejto oblasti.
8. V usmernení sa stanovujú kritériá a zásady bezpečnej a postupnej obnovy činností v oblasti cestovného ruchu a pre prípravu zdravotných protokolov pre ubytovacie a stravovacie zariadenia.

(1) Európska komisia (EK). Spoločný európsky plán na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.126.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2020:126:TOC.

9. Usmernenie vychádza z odporúčaní Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) ⁽⁷⁾. Vychádza zo spoločného európskeho plánu na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 a malo by sa vykonávať spolu s ním ⁽⁸⁾. Vykladať by sa malo v spojení s usmerneniami Komisie o obmedzení ciest, ktoré nie sú nevyhnutné ⁽⁴⁾, o uplatňovaní voľného pohybu pracovníkov ⁽⁵⁾, o opatreniach v oblasti riadenia hraníc ⁽⁶⁾, o cestujúcich a ďalších osobách na palube lodí ⁽⁷⁾, o postupnom obnovovaní dopravných služieb ⁽⁸⁾ a takisto s oznámením o postupnom a koordinovanom prístupe k obnoveniu slobody pohybu a rušeniu kontrol na vnútorných hraniciach ⁽⁹⁾. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) uverejnila všeobecné opatrenia týkajúce sa bezpečnosti zdravia pri práci, pokiaľ ide o návrat na pracoviská ⁽¹⁰⁾.

II. Zásady bezpečnej a postupnej obnovy činností v oblasti cestovného ruchu

10. Členské štáty by mali pri rozhodovaní o možnom zmiernení prísnych opatrení spoločenstva ⁽¹¹⁾, ktoré umožnia obnovenie činností v oblasti cestovného ruchu, starostlivo zvážiť tieto kritériá:

10.i) *Výskyt prípadov COVID-19 poklesol na nízku úroveň*

Hlavným predpokladom uvoľnenia reštriktívnych opatrení spoločenstva zavedených v boji proti šíreniu COVID-19 a obnovenia činností v oblasti cestovného ruchu sú epidemiologické dôkazy o tom, že šírenie choroby sa výrazne znížilo a počas súvislého obdobia stabilizovalo, pričom sa so zvýšeným počtom turistov pravdepodobne nebude zvyšovať.

10.ii) *Zdravotný systém má dostatočnú kapacitu*

Musí byť k dispozícii dostatočná kapacita systému zdravotnej starostlivosti pre miestnych obyvateľov a turistov, aby v prípade náhleho zvýšenia výskytu nákazy neboli služby primárnej, nemocničnej a intenzívnej starostlivosti preťažené. Toto bude mať mimoriadny význam na regionálnej úrovni pre oblasti s dominantným cestovným ruchom, ktoré môžu očakávať vyššie počty návštevníkov, ako sú strediská cestovného ruchu, oblasti blízko pláží, pamätihodností atď., ktoré nemusia byť nevyhnutne v blízkosti infraštruktúry zdravotnej starostlivosti. Odľahlé turistické oblasti môžu disponovať obmedzenými službami zdravotnej starostlivosti, čo si môže v prípade, že možno očakávať značné dodatočné množstvo návštevníkov, vyžadovať zavedenie doplnkových mechanizmov reakcie, ako sú napríklad lekárske evakuačné lety atď. V tejto súvislosti by sa mali uplatňovať usmernenia pre cezhraničnú zdravotnú starostlivosť pri prípadoch COVID-19 ⁽¹²⁾. Okrem toho by členské štáty, ktorých štátni príslušníci alebo osoby s pobytom sa nakazia počas prítomnosti v inom členskom štáte, mali uľahčovať repatriáciu týchto osôb.

10.iii) *Je zavedený spoľahlivý dohľad a prebieha podrobné monitorovanie*

Pred uvoľnením opatrení vrátane obnovenia cestovného ruchu musia mať členské štáty zavedené systémy, ktoré umožnia monitorovať zmeny v ukazovateľoch kapacity zdravotníckych služieb a reagovať na ne.

Zvýšená kapacita dohľadu a monitorovania na miestnej úrovni je potrebná na to, aby sa zabránilo zavlečeniu vírusu prostredníctvom cestujúcich do turistických regiónov, ako aj šíreniu z miestneho obyvateľstva na turistov, a to v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi v oblasti ochrany údajov.

⁽⁷⁾ Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti: Toto usmernenie poskytuje úvahy z hľadiska verejného zdravia týkajúce sa prevencie a kontroly COVID-19 pre odvetvie cestovného ruchu. Zahŕňa úvahy určené zákazníkom v období pred ich pobytom, počas pobytu a po pobyte na danom mieste ubytovania, ktoré sú určené aj pracovníkom, a tiež zákazníkom počas návštev reštaurácií, kaviarní alebo barov v súvislosti s cestovným ruchom. Nevzťahuje sa napr. na tematické alebo zábavné parky, múzeá alebo výletné lode. Toto usmernenie je v súlade s prístupom, ktorý sa odporúča zaujať v odvetví cestovného ruchu, pričom sa v ňom berú do úvahy osobitosti zariadení cestovného ruchu v celej EÚ/celom EHP.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 126, 17.4.2020, s. 1.

⁽⁴⁾ COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final a C(2020) 2050 final (Ú. v. EÚ C 102I, 30.3.2020, s. 12).

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie – Usmernenia týkajúce sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov počas pandémie COVID-19, 2020/C 102 I/03.

⁽⁶⁾ C(2020) 1753 final (Ú. v. EÚ C 86I, 16.3.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ C(2020) 3100 final (Ú. v. EÚ C 119I, 14.4.2020, s. 1).

⁽⁸⁾ C(2020) 3139.

⁽⁹⁾ C(2020) 3250.

⁽¹⁰⁾ COVID-19: NASPĚT NA PRACOVISKO – prispôsobenie pracovísk a ochrana pracovníkov, <https://osha.europa.eu/en/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>.

⁽¹¹⁾ Ako je opísané v rýchlom posúdení rizika Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb z 23. apríla 2020: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-ninth-update>.

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_healthcare_related_to_the_covid-19_crisis.pdf.

10.iv) *Existujú kapacity na testovanie*

Kľúčovým kritériom spoločného európskeho plánu na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 je zabezpečiť rozsiahle testovanie na zisťovanie prípadov a monitorovanie šírenia vírusu v kombinácii s vyhľadávaním kontaktov a izolačnými opatreniami na spomalenie prenosu. Nedostatok kapacít na testovanie stál na začiatku v ceste prístupom založeným na rozsiahlom populačnom skríningu. Na včasnú identifikáciu prípadov je základom rýchle testovanie a diagnostika ⁽¹³⁾. Bude dôležité zabezpečiť, aby aj turisti mali rovnaký prístup k testovaniu.

10.v) *Je zavedené vyhľadávanie kontaktov*

Vyhľadávanie kontaktov je účinným a nevyhnutným opatrením v oblasti verejného zdravia na kontrolu COVID-19. Cieľom je urýchlene identifikovať a spravovať kontakty na osoby nakazené COVID-19 s cieľom znížiť riziko ďalšieho prenosu. Takéto vyhľadávanie kontaktov musí umožňovať výmenu relevantných informácií medzi krajinami, v ktorých existuje medzinárodný cestovný ruch, vrátane pripravenosti na repatriáciu štátnych príslušníkov, ak to bude potrebné. Úzka spolupráca a koordinácia medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o vyhľadávanie kontaktov, bude takisto dôležitá, keďže sa opäť otvoria hranice. Získavanie a uchovávanie osobných údajov musí byť v súlade s príslušnými právnymi predpismi EÚ vrátane všeobecného nariadenia o ochrane údajov a smernice o súkromí a elektronických komunikáciách.

Kľúčové prvky vyhľadávania kontaktov sú podrobne opísané v nedávno vydanom usmernení Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) ⁽¹⁴⁾ apokial' ide o ochranu údajov, v usmernení týkajúcom sa aplikácií podporujúcich boj proti pandémie COVID-19 ⁽¹⁵⁾, ako aj v usmerneniach Európskeho výboru pre ochranu údajov ⁽¹⁶⁾. Komisia a členské štáty uverejnia protokol o zásadách interoperability s cieľom zabezpečiť, aby dobrovoľné schválené aplikácie na vyhľadávanie kontaktov mohli fungovať cezhranične a aby boli spoľahlivé bez ohľadu na to, kde v Európe sa ich používatelia nachádzajú.

10.vi) *Sú zavedené mechanizmy koordinácie a komunikácie*

Je nevyhnutné, aby boli zavedené mechanizmy na zabezpečenie koordinácie a komunikácie medzi orgánmi a prevádzkovateľmi pôsobiacimi v odvetví cestovného ruchu, ako aj medzi miestnymi a národnými/regionálnymi vládami v členských štátoch. Okrem toho bude nevyhnutná cezhraničná koordinácia, výmena informácií a komunikácia s použitím stanovených komunikačných kanálov všade tam, kde sa povolí cezhraničný cestovný ruch. Členské štáty by mali pred tým, než oznámia opatrenia súvisiace s obnovou cezhraničného cestovného ruchu, včas informovať ostatné členské štáty a Komisiu a mali by ich stanoviská zohľadniť. Okrem mechanizmov uvedených v sprievodnom oznámení o obnovení voľného pohybu a zrušení kontrol na vnútorných hraniciach by sa mali v súlade s ich príslušnými mandátmi využívať Výbor pre zdravotnú bezpečnosť, Poradný výbor pre cestovný ruch a ostatné existujúce koordinačné kanály pre dopravu a cestovanie.

Zásadný význam pre cestujúcich a turistov má takisto oznamovanie rizík, a to aj prostredníctvom digitálnych prostriedkov, čím sa zabezpečí, aby boli informovaní o miestnom kontexte, opatreniach, ktoré sa majú dodržiavať v prípade podozrenia na COVID-19, spôsobe prístupu k zdravotnej starostlivosti atď.

11. Upúšťanie od opatrení na zamedzenie šírenia by malo byť v prvom rade založené na vedeckých poznatkoch v oblasti verejného zdravia a v každom členskom štáte by mal byť na tento účel zavedený koordinovaný rámec. Tento koordinovaný rámec je základom pre znovuotvorenie podnikov a služieb súvisiacich s cestovným ruchom. Vzhľadom na nadchádzajúcu letnú dovolenkovú sezónu je rozhodujúce poskytovať podnikom v oblasti cestovného ruchu a turistickým destináciám kvalitné poradenstvo v oblasti verejného zdravia.

12. Na posúdenie celkového rizika opätovného otvorenia činností v oblasti cestovného ruchu je potrebné posúdiť miestnu epidemiologickú situáciu, aby sa zabránilo prenosu z turistov na miestne obyvateľstvo a naopak.

⁽¹³⁾ Dospelal' nebol na použitie na diagnostické účely zvalidovaný a odporučený zariaden rýchly test na zistenie SARS-CoV-2.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final zo 16.4.2020.

⁽¹⁶⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en.

13. Je potrebné zaviesť plány pripravenosti s jasnými kritériami na opätovné sprísnenie reštriktívnych opatrení v prípade potreby.
14. Odporúčania v spoločnom európskom pláne na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 zahŕňajú zásady, ktoré majú osobitný význam pre odvetvie cestovného ruchu; keď sa obnoví cestovný ruch, tieto opatrenia by sa mali dodržiavať.
15. Rušenie opatrení by malo byť postupné. Všeobecnejšie opatrenia by sa mali nahradiť cielenejšími, pričom by sa spoločnostiam a cestovnému ruchu mala umožniť postupná obnova činnosti za predpokladu, že sa zavedú primerané a účinné opatrenia na ochranu zdravia turistov a pracovníkov.
16. Návrat do zamestnania by sa mal organizovať v súlade s „usmernením EÚ pre bezpečný návrat na pracovisko“⁽¹⁷⁾, pričom prioritizované by mali byť menej ohrozené skupiny a odvetvia, ktoré môžu uľahčiť hospodársku činnosť, pri súčasnom dodržiavaní predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia, ktoré boli zavedené v dôsledku pandémie.
17. Opatrenia na obmedzenie služieb cestovného ruchu, ako aj opatrenia týkajúce sa ochrany zdravia a prevencie, by nemali svojím rozsahom pôsobnosti či trvaním prekračovať rámec toho, čo je potrebné na ochranu verejného zdravia. Všetky opatrenia by mali byť okrem toho, že budú objektívne a primerané, riadne odôvodnené, relevantné a špecifické pre daný typ cestovného ruchu, nediskriminačné a mali by zachovávať rovnaké podmienky na jednotnom trhu.
18. ECDC v spolupráci s členskými štátmi a so Spoločným výskumným centrom vypracúva a bude priebežne aktualizovať mapu⁽¹⁸⁾ zobrazujúcu úroveň prenosu ochorenia COVID-19 na nižšej ako vnútroštátnej úrovni. Členské štáty sa vyzývajú, aby poskytli údaje a tak zabezpečili, aby bola táto mapa úplná a aktualizovaná. To prinesie výhody vo všetkých aspektoch stratégií ukončenia opatrení (otvorenie/uzavretie konkrétnych hospodárskych odvetví; hodnotenie rôznych stratégií testovania; hodnotenie účinnosti opatrení na osobnú ochranu atď.). Členské štáty sa ďalej vyzývajú, aby poskytli aktualizované údaje o dostupnej kapacite nemocníc, testovania, dohľadu a vyhľadávania kontaktov a uverejnili kritériá na zrušenie a uloženie obmedzení. Mapa prenosu a sprievodné opatrenia slúžia ako transparentný nástroj na poskytovanie informácií na úrovni EÚ, ktoré by mali využívať orgány, prevádzkovatelia dopravy a zainteresované subjekty v oblasti cestovného ruchu, ako aj občania v záujme prijímania zodpovedných individuálnych rozhodnutí, pokiaľ ide o ich dovolenkové plány.

III. Usmernenie EÚ pre zdravotné protokoly v ubytovacích a stravovacích zariadeniach

19. V tejto časti usmernenia sa navrhujú zásady, ktorými sa majú členské štáty riadiť pri navrhovaní a vykonávaní opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií a protokolov pre poskytovateľov ubytovacích a stravovacích služieb, ako sú hotely a iné ubytovacie a stravovacie zariadenia, s cieľom zvýšiť bezpečnosť turistických zariadení a zdravia hostí, ako aj pracovníkov.
20. Usmernenie pre zdravotné protokoly má nezáväzný charakter. Jeho cieľom je zabezpečiť súdržnosť pri príprave a vykonávaní opatrení na prevenciu a kontrolu infekcií prostredníctvom koordinovaného prístupu v rámci regiónov a členských štátov.
21. Okrem nasledujúcich odporúčaní a operatívnych úvah týkajúcich sa riadenia rizika COVID-19, ktoré vydali príslušné zdravotnícke orgány, konkrétne Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)⁽¹⁹⁾ a Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) (príloha), sa členské štáty vyzývajú, aby toto usmernenie zohľadnili pri vypracúvaní príslušných protokolov v súlade s ich konkrétnymi vnútroštátnymi/regionálnymi/miestnymi podmienkami.

⁽¹⁷⁾ Koronavírus: EU guidance for a safe return to the workplace https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_20_729.

⁽¹⁸⁾ <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/>.

⁽¹⁹⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications/2020/operational-considerations-for-covid-19-management-in-the-accommodation-sector-interim-guidance,-31-march-2020>.

22. Opatrenia v oblasti verejného zdravia v odvetví cestovného ruchu budú musieť byť v súlade so všeobecnými opatreniami, ktoré uplatňujú príslušné orgány, ako aj zohľadňovať usmernenia pre pracoviská ⁽²⁰⁾. Takéto opatrenia budú musieť byť tiež v súlade s právnymi predpismi EÚ o ochrane údajov ⁽²¹⁾.
23. Členské štáty sa vyzývajú, aby úzko spolupracovali so zainteresovanými stranami pri vypracúvaní opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií a zabezpečili, aby boli tieto protokoly prispôsobené a úmerné veľkosti a povahe služieb, ktoré ubytovacie a stravovacie zariadenia poskytujú. Členské štáty by mali zväziť poskytnutie podpory pri ich vykonávaní.
24. Osobitná pozornosť by sa mala venovať opatreniam a protokolom na prevenciu a kontrolu infekcií, pokiaľ ide o krátkodobé pobyty a iné typy ubytovania v rámci kolaboratívneho hospodárstva. Toto usmernenie a zásady sú v plnej miere uplatniteľné na tieto druhy ubytovacích a stravovacích služieb a akékoľvek úpravy a alternatívy k nim by v žiadnom prípade nemali ohroziť zdravie návštevníkov a zvýšiť riziko prenosu vírusu.
25. Opatrenia na ochranu zdravia hostí a pracovníkov v ubytovacích a stravovacích zariadeniach by sa mali pravidelne prehodnocovať a upravovať, a to pri zohľadnení všetkých relevantných odborných poznatkov a hľadísk, aby naďalej zodpovedali súčasnej úrovni potrieb v oblasti verejného zdravia.
26. Keďže sú k dispozícii nové a efektívnejšie riešenia, malo by sa uprednostniť ich zavádzanie a mali by sa zrušiť menej efektívne alebo zatažujúcejšie opatrenia. Mala by sa dodržiavať zásada nákladovej efektívnosti. Čiže ak existuje viacero možností na dosiahnutie tých istých účinkov, pokiaľ ide o zabezpečenie zdravia hostí a pracovníkov, mala by sa uprednostniť najmenej nákladná možnosť, predovšetkým pokiaľ ide o malé a stredné podniky (MSP).
27. Pri príprave opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií v ubytovacích a stravovacích zariadeniach (ďalej len „zariadenia“) sa zohľadnia nasledujúce hlavné zásady s cieľom predchádzať prenosu COVID-19 a zabezpečiť verejné zdravie:
- a) *Epidemiologická situácia*
- Predpokladom akéhokoľvek obnovenia činnosti v oblasti cestovného ruchu je to, že výskyt prípadov COVID-19 klesol na nízku úroveň, pričom boli splnené všetky ostatné kritériá podrobne opísané v oddiele II a dôkladne sa zväzilo usmernenie EÚ v oblasti bezpečnej a postupnej obnovy činností v oblasti cestovného ruchu.
- b) *Zdravie a bezpečnosť hostí a pracovníkov je kľúčovou prioritou*
- Pokiaľ ide o obnovu činnosti ubytovacích a stravovacích služieb, je nevyhnutné, aby hostia, ktorí ubytovacie a stravovacie zariadenia využívajú, ako aj pracovníci zapojení do poskytovania služieb, v maximálnej miere dodržiavali opatrenia na prevenciu prenosu infekcie a vírusu. Na opatrenia by mali byť jasne upozornení hostia aj pracovníci, a to spôsobom, ktorý je viditeľný a účinný, vrátane digitálnych prostriedkov.
- c) *Miestne opatrenia*
- Medzi miestnymi a/alebo vnútroštátnymi orgánmi verejného zdravotníctva a poskytovateľmi ubytovacích a stravovacích služieb by mala byť zavedená nepretržitá koordinácia, aby sa zabezpečilo spoločné uplatňovanie najnovších pravidiel a predpisov v danej zemepisnej oblasti a monitorovanie ich vykonávania.
- d) *Akčný plán v prípade infekcie*
- Zariadenia by mali disponovať plánom pripravenosti, ktorý by zahŕňal opatrenia, ktoré sa majú prijať v zariadení v prípade infekcie, a vzťahoval sa na obdobie od rozhodnutia o opätovnom otvorení až do 14 dní po tom, ako hostia zariadenie opustia. Všetkým zamestnancom by sa mal vždy predložiť osobitný akčný plán, v ktorom sa podrobne uvedú ich úlohy a povinnosti.

⁽²⁰⁾ Koronavírus: Usmernenie EÚ pre bezpečný návrat na pracovisko.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_20_729.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. COVID-19: usmernenia pre pracoviská [internet]. [aktualizované 20. apríla 2020; citované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See.

⁽²¹⁾ Pozri aj vyhlásenie Európskeho výboru pre ochranu údajov (EDPB), https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf.

e) *Školenia*

Všetci zamestnanci pracujúci v turistických zariadeniach by mali byť informovaní o príznakoch ochorenia COVID-19 a mali by byť oboznámení so základnými opatreniami na prevenciu a kontrolu infekcií. Zamestnanci by mali byť vyškolení v oblasti opatrení na prevenciu a kontrolu infekcií, ktoré sa majú prijať v prípade, že hostia alebo oni sami budú prejavovať príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19.

f) *Riadenie zamestnancov*

Mali by sa zväziť opatrenia, ktorými sa zníži prítomnosť zamestnancov v zariadení, ako napríklad práca z domu pre všetkých zamestnancov vykonávajúcich pracovné úlohy, ktoré môžu byť zlučiteľné s telepracou.

Mali by sa zväziť opatrenia na zníženie počtu fyzických kontaktov a skrátenie času fyzického kontaktu medzi ľuďmi v zariadení vrátane pracovných zmien, zmien v čase vydávania stravy, pri telefonovaní a využívaní elektronických komunikačných prostriedkov.

g) *Informácie pre hostí*

Hostia by mali pred príchodom, ako aj priamo v ubytovacom a stravovacom zariadení prístupným spôsobom dostať všetky potrebné informácie, a to aj digitálnymi prostriedkami, o všetkých v danom čase platných usmerneniach miestnych orgánov verejného zdravotníctva, ako aj o osobitných opatreniach, ktoré sú zavedené a majú vplyv na ich príchod, pobyt a odchod.

Hostia by pred vchodom do zariadenia mali byť informovaní prostredníctvom špecifického značenia (infografiky upravené aj pre zrakovo postihnuté osoby) o príznakoch COVID-19, čo robiť v prípade, že sa príznaky objavia počas ich pobytu v zariadení alebo do 14 dní po odchode. Zariadenie by mohlo poskytnúť aj letáky s týmito informáciami.

Zariadenia by mali zabezpečiť, aby kontaktné údaje hostí boli dostupné v prípade potreby vyhľadávania kontaktov. Opatrenia na vyhľadávanie kontaktov by mali byť prísne obmedzené na účely boja proti pandémie COVID-19 a mali by sa zavádzať v súlade so spoločným súborom nástrojov EÚ pre mobilné aplikácie v rámci siete elektronického zdravotníctva na podporu vyhľadávania kontaktov na účely boja EÚ proti COVID-19 ⁽²²⁾ a v súlade s usmernením Komisie o aplikáciách ⁽²³⁾, čím sa zabezpečí najvyššia miera ochrany súkromia a údajov.

h) *Obmedzenie fyzického kontaktu a hygiena*

Zariadenie by malo zaviesť ciele opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa obmedzenie fyzického kontaktu dodržiavalo v spoločných priestoroch, v ktorých sa hostia s veľkou pravdepodobnosťou stretnú na dlhší čas (t. j. dlhšie ako 15 minút); napríklad sa môže stanoviť maximálny počet hostí v každom spoločnom priestore (t. j. v reštauráciách, kaviarňach, baroch, vo vstupných priestranstvách). Malo by sa zväziť pridelovanie časových intervalov na stravovanie alebo návštevy bazénov alebo telocviční, príp. by sa mali umožniť digitálne rezervácie takýchto časových intervalov.

Ak nie je možné v plnej miere dodržiavať obmedzenie fyzického kontaktu, mali by sa zväziť alternatívne opatrenia na ochranu hostí a pracovníkov, napríklad používanie sklenených alebo plastových priehrad, nosenie rúšok atď.

V zásade by sa mala v spoločných priestoroch celého zariadenia dodržiavať vzdialenosť 1,5 až 2 metre (s výnimkou osôb, ktoré cestujú spolu a sú ubytované v jednej izbe), doplnená o ďalšie opatrenia (napr. nosenie rúška), pokiaľ dodržanie vzdialenosti nie je možné.

V prípade vonkajších priestorov (pláží, bazénov, kaviarní, barov, reštaurácií atď.) a vonkajšej obsluhy by sa mali prijať osobitné opatrenia, ktoré umožnia obmedzenie fyzického kontaktu a uplatnenie osobitných hygienických opatrení. Na vnútorné priestory, ako napríklad kúpele a bazény, by sa tiež mali uplatňovať prísne hygienické opatrenia. Každé zariadenie by malo starostlivo zväziť, či by nemali osobitné priestory (napr. priestory pre službu starostlivosti o deti) zostať zatvorené. Akcie väčšieho rozsahu, napríklad koncerty, by sa mali odložiť.

Osobitné opatrenia pre dopravné služby poskytované zariadením, ako napríklad kyvadlové autobusy, sa musia vykonávať v súlade s usmerneniami k postupnému obnovovaniu dopravných služieb a prepojenosti ⁽²⁴⁾.

i) *Opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií*

Okrem obmedzenia fyzického kontaktu sa musia zväziť osobitné opatrenia osobnej ochrany a protokoly čistenia a dezinfekcie, ktoré sa budú uplatňovať a oznámiť sa zamestnancom a hosťom.

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf.

⁽²³⁾ Oznámenie Komisie – Usmernenie týkajúce sa aplikácií podporujúcich boj proti pandémie COVID-19 v súvislosti s ochranou údajov (Ú. v. EÚ C 1241, 17.4.2020, s. 1).

⁽²⁴⁾ C(2020) 3139.

Tieto opatrenia zahŕňajú:

i) Respiračné pravidlá:

Hostia a zamestnanci by mali byť informovaní o prísnych respiračných pravidlách, ktoré by mali dodržiavať (kašľať a kýchať do papierovej vreckovky alebo ohybu ruky). Zariadenia by mali zabezpečiť dostupnosť papierových vreckoviek a smetných košov.

ii) Hygiena rúk:

Hygiena rúk je základným opatrením kontroly infekcií a mala by byť oznámená hosťom a pracovníkom prostredníctvom infografiky v kľúčových priestoroch/zariadeniach (napr. pri vstupe, na toaletách, pri pokladni atď.). Zariadenia by mali zabezpečiť jednoduchý prístup k zariadeniam na umývanie rúk vybavených mydlom, jednorazovými papierovými utierkami alebo automatickými sušičkami rúk, ako aj prostriedkami na čistenie rúk na báze alkoholu.

iii) Používanie rúšok:

Používanie rúšok zo strany zamestnancov a hostí by sa malo považovať len za doplnkové opatrenie, ktoré nenahrádza hlavné preventívne opatrenia. Vhodné používanie rúšok zohráva dôležitú úlohu a hostia, ako aj zamestnanci by mali byť primeraným spôsobom poučení.

iv) Vetranie:

Odporúča sa zvýšiť frekvenciu vetrania za hodinu a buď prirodzeným alebo mechanickým vetraním, v závislosti od zariadenia, vháňať do zariadenia maximálne množstvo vzduchu z exteriéru. Po skončení pobytu hostí sa odporúča zintenzívnené vetranie izieb počas najmenej jednej hodiny.

v) Čistenie a dezinfekcia:

Čistenie často chytaných povrchov je kľúčové (aspoň raz za deň, a ak je to možné, častejšie). Príkladmi týchto povrchov sú kľučky, stoličky a opierky kresiel, vrchné dosky stolov, vypínače svetiel, zábradlia, vodovodné kohútiky, gombíky vo výťahoch, barové pulty atď. Zamestnanci by mali byť informovaní o postupe čistenia po skončení pobytu hostí, ako aj ošetrenia čistiaceho vybavenia, nakladania s odpadom, prania a osobnej hygieny po čistení a tento postup by mali dodržiavať.

j) *Možné infekcie u hostí a zamestnancov*

V prípade podozrenia na prípad COVID-19 medzi hosťami alebo zamestnancami počas práce by sa mal uplatniť akčný plán opísaný v písmene d), a to podľa príslušného usmernení od ECDC (príloha) a vnútroštátnych a miestnych orgánov zdravotníctva, pokiaľ ide o:

- i) Izolačné opatrenia a opatrenia obmedzenia fyzického kontaktu, ktoré sa majú uplatňovať na potenciálne nakazenú osobu.
- ii) Postup, založený na vnútroštátnom práve, na informovanie lekárskeho zariadenia a v súvislosti s lekárskeym poradenstvom, testovaním alebo potenciálnym premiestnením do zdravotníckeho zariadenia.
- iii) Postup, založený na vnútroštátnom práve, na informovanie miestnych orgánov verejného zdravotníctva a potenciálne aktivity na vyhľadávanie kontaktov.
- iv) Potrebné postupy čistenia a dezinfekcie, ktoré sa majú vykonať.
- v) Nevyhnutnosť spolupracovať a poskytnúť všetky potrebné informácie týkajúce sa ostatných hostí alebo zamestnancov, ktorí mohli byť v kontakte s prípadom v zariadení, a to v období od dvoch dní pred objavením sa prvých príznakov a až do 14 dní potom.

28. Uvedené hlavné zásady sa zohľadňujú spolu so všeobecnými odporúčaniami Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb, ktoré sú uvedené v prílohe.

IV. Záver

29. Členské štáty sa vyzývajú, aby toto usmernenie sprístupnili príslušným orgánom na regionálnej/miestnej úrovni.

30. Zainteresované strany v oblasti cestovného ruchu, ako sú profesijné združenia a online platformy pre cestovný ruch, sa vyzývajú, aby toto usmernenie a povedomie o ňom šíрили ďalej.

31. Členské štáty sa vyzývajú, aby nepretržite spolupracovali s ECDC s cieľom zabezpečiť, aby mapa prenosu uvedená v bode 18 slúžila ako transparentný nástroj na poskytovanie informácií na úrovni EÚ, ktorý by využívali orgány, prevádzkovatelia dopravy a zainteresované strany v oblasti cestovného ruchu.
 32. Členské štáty sa vyzývajú, aby zväzili poskytnutie podpory pre ubytovacie a stravovacie zariadenia a všeobecnejšie pre zariadenia poskytujúce služby cestovného ruchu pri vykonávaní tohto usmernenia a príslušných opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií a monitorovali ich dodržiavanie. Na tento účel môžu členské štáty použiť vnútroštátne finančné prostriedky, ako aj finančné prostriedky EÚ.
 33. Na základe tohto usmernenia bude Komisia naďalej koordinovať úsilie s členskými štátmi, a to v záujme docielenia jednotného prístupu k preventívnym a kontrolným opatreniam a protokolom v ubytovacích a stravovacích, ako aj turistických zariadeniach v EÚ.
 34. Toto usmernenie by malo členským štátom a zainteresovaným stranám v oblasti cestovného ruchu uľahčiť vypracovanie konkrétnejších opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií v súlade s týmto usmernením a pri monitorovaní ich dodržiavania, čím by sa uľahčili podmienky pre podniky a zvýšila dôvera spotrebiteľov.
 35. Komisia vytvorí špecializovanú webovú stránku s interaktívnou mapou kombinujúcou informácie z členských štátov a z odvetvia cestovného ruchu vrátane informácií o vnútroštátnych alebo sektorových protokoloch a systémoch zabezpečovania súladu.
 36. Na podporu členských štátov Komisia uľahčí výmenu najlepších postupov, okrem iného prostredníctvom Poradného výboru pre cestovný ruch.
 37. Komisia bude naďalej spolupracovať s verejnými orgánmi členských štátov, zainteresovanými stranami v oblasti cestovného ruchu a medzinárodnými organizáciami s cieľom uľahčiť vykonávanie tohto usmernenia.
-

PRÍLOHA

Všeobecné odporúčania Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb určené pre odvetvie cestovného ruchu, predovšetkým pre ubytovacie a stravovacie zariadenia**Miestne opatrenia**

Opatrenia v oblasti verejného zdravia v odvetví cestovného ruchu budú musieť byť v súlade so všeobecnými opatreniami, ktoré uplatňujú miestne a vnútroštátne orgány, a zohľadňovať usmernenia pre pracoviská⁽¹⁾. Takéto opatrenia zavedené v odvetví cestovného ruchu musia byť aspoň rovnako prísne ako odporúčania pre širokú verejnosť.

Miestne a/alebo vnútroštátne orgány verejného zdravotníctva a miesta ubytovania by navzájom mali neustále komunikovať s cieľom zabezpečiť, aby sa najaktuálnejšie pravidlá a predpisy v danej geografickej oblasti zdieľali a uplatňovali – vrátane:

- osobitných opatrení pre hostí vrátane hostí z iných krajín na získanie lekárskeho poradenstva a liečby vrátane prístupu k ambulantnej a nemocničnej starostlivosti, ak sa u nich objavia príznaky súvisiace s COVID-19,
- potrieb majiteľov miest ubytovania získať presné informácie týkajúce sa kontaktných údajov, ktoré slúžia na vyšetrovanie v oblasti verejného zdravia, ak sa prípad vyskytne na mieste ubytovania.

Oznamovanie rizík a školenia*Akčný plán*

Zariadenia by mali mať plán pripravenosti zahŕňajúci opatrenia, ktoré sa majú prijať a ktoré sa vzťahujú na tieto obdobia:

- keď sa prijme rozhodnutie o opätovnom otvorení a pred príchodom hostí. Táto fáza bude zahŕňať informovanie zamestnancov a ich odbornú prípravu, ako aj vykonávanie nevyhnutných opatrení na prevenciu infekcií v zariadení a informácie, ktoré sa majú poskytnúť hosťom pred ich príchodom,
- keď sú hostia ubytovaní v zariadeniach počnúc rezerváciou, ubytovaním sa a končiac odubytovaním sa,
- až po 14 dní po odchode hostí zo zariadenia.

Všetkým zamestnancom by sa mal predložiť osobitný akčný plán s podrobným uvedením ich úloh a povinností, ktorý by mal byť neustále k dispozícii.

Školenia a riadenie zamestnancov*Školenia:*

- Všetci zamestnanci pracujúci v turistických zariadeniach by mali byť informovaní o príznakoch ochorenia COVID-19 (napr. horúčka, kašeľ, bolesť hrdla atď.) a mali by byť oboznámení o základných opatreniach na prevenciu a kontrolu infekcií.
- Zamestnanci, ktorí samotní alebo členovia ich domácnosti sú potvrdení ako prípady ochorenia COVID-19, by počas infekčného obdobia nemali vstupovať na pracovisko, v súlade s vymedzeniami miestnych zdravotníckych orgánov, zvyčajne do ôsmich dní od začiatku príznakov v prípade miernych prípadov.
- Zamestnanci, ktorí majú príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19, by nemali vstupovať na pracovisko, mali by sa samoizolovať a malo by sa im odporučiť, aby sa riadili miestnymi usmerneniami v oblasti verejného zdravia a podľa miestnych pokynov vyhľadali lekársku pomoc, ak sa príznaky zhoršia.
- Mali by sa zväziť osobitné školenia zamestnancov o opatreniach IPC a opatreniach, ktoré sa majú prijať v prípade, ak hostia majú príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19.

Riadenie:

- Starší zamestnanci a zamestnanci s predispozičnými chronickými ochoreniami (napríklad ochorenie srdca, pľúc, imunitná nedostatočnosť, nedávna liečba rakoviny), o ktorých je známe, že sú vystavení vyššiemu riziku kritického priebehu ochorenia COVID-19, by sa podľa možnosti mali priradiť k činnostiam, pri ktorých je kontakt s hosťami limitovaný.

⁽¹⁾ Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. COVID-19: *guidance for the workplace* (COVID-19: usmernenia pre pracoviská) [internet]. [aktualizované 20. apríla 2020; citované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See.

- Mali by sa zväziť opatrenia, ktorými sa zníži počet zamestnancov v zariadení, ako napríklad práca z domu pre všetkých zamestnancov vykonávajúcich pracovné úlohy, ktoré môžu byť zlučiteľné s prácou z domu.
- Mali by sa zväziť opatrenia na zníženie počtu fyzických kontaktov a skrátenie času vystavenia sa fyzickému kontaktu medzi ľuďmi v zariadení vrátane pracovných zmien, zmien v čase vydávania stravy, pri telefonovaní a využívaní elektronických komunikačných prostriedkov.

Informácie pre hostí

- Pred príchodom do miesta ubytovania by sa hosťom mali poskytnúť informácie o aktuálnom usmernení miestnych orgánov verejného zdravotníctva a o osobitných opatreniach, ktoré sú zavedené v mieste ubytovania. Hostia by mali byť informovaní o tom, že by mali svoj pobyt odložiť, ak majú príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19, alebo ak boli v kontakte s osobou majúcou príznaky ochorenia COVID-19 alebo príznaky naznačujúce ochorenie COVID-19 počas 14 dní pred ich plánovaným pobytom.
- Pri vchode do miesta ubytovania by špecifické značenie (infografiky) alebo iné prístupné informácie vrátane prispôbených verzií pre hostí so zrakovým postihnutím mali hostí informovať o prejavoch a príznakoch COVID-19 a inštruovať ich, ako majú postupovať, ak sa u nich prejavia príznaky. Ubytovacie zariadenie môže poskytnúť aj letáčky s týmito informáciami.
- Pri odchode sa od hostí výslovne požaduje, aby miesto ubytovania okamžite informovali, ak sa u nich do 14 dní od ich odchodu objavia príznaky spojené s COVID-19, alebo ak získajú pozitívny výsledok testu na COVID-19.
- Zabezpečiť, aby pre prípad potreby vyhľadávania kontaktov boli k dispozícii kontaktné údaje hostí.

Obmedzenie fyzického kontaktu

- SARS-CoV-2 sa prenáša najmä kvapôčkovou infekciou a priamym kontaktom s infikovanými osobami, ako aj nepriamym kontaktom s kontaminovanými povrchmi alebo predmetmi v bezprostrednom okolí. Kvapôčková infekcia sa šíri do vzdialenosti približne jedného metra pri dýchaní, jedného a pol metra pri rozprávaní a dvoch metrov pri kašľaní^(?).
- Zariadenie by v súlade s najaktuálnejším usmernením malo zabezpečiť dodržiavanie obmedzenia fyzického kontaktu v spoločných priestoroch, v ktorých sa hostia budú pravdepodobne zdržiavať dlhší čas (napr. viac ako 15 minút).
- Od hostí, ktorí cestujú spolu a sú ubytovaní v jednej izbe, nie je potrebné vyžadovať dodržiavanie obmedzenia fyzického kontaktu.
- Ak obmedzenie fyzického kontaktu nemožno zaručiť, mali by sa zväziť osobitné opatrenia, aby sa zabránilo šíreniu kvapôčkovej infekcie, napríklad používanie sklenených alebo plastových priehrad v priestoroch recepcie.
- V turistických zariadeniach vrátane hotelov a reštaurácií by sa mal stanoviť maximálny povolený počet hostí pre každé zariadenie a priestor, aby sa zaručilo požadované obmedzenie fyzického kontaktu. Maximálny počet hostí by sa nemal prekročiť.
- Zábavné podujatia by sa mali odložiť alebo zrušiť, pokiaľ na nich obmedzenie fyzického kontaktu nemožno zaručiť.
- Na zabezpečenie obmedzenia fyzického kontaktu je potrebné zväziť osobitné opatrenia pre dopravné prostriedky.

Opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií

Podniky v odvetví cestovného ruchu vo všeobecnosti ponúkajú produkty a služby, ktoré generujú zhromaždenia ľudí v uzavretých (hotely, reštaurácie, kaviarne) a otvorených priestoroch (kempy, pláže, bazény) na dlhé časové obdobia, čím sa zvyšuje možnosť prenosu vírusu. Obmedzenie fyzického kontaktu a osobitné opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií (opatrenia osobnej ochrany a protokoly o čistení a dezinfekcii) sa musia zväziť a zaviesť vo všetkých prostrediach, kde možno očakávať zhromaždenia ľudí^(?). Tieto opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií zahŕňajú:

^(?) Bourouiba L. *Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19* (Turbulentné oblaky plynu a respiračné patogénne emisie: Potenciálny vplyv na zníženie prenosu COVID-19). *Jama*. 26. marca 2020.

^(?) Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb. *Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19)* [Predchádzanie infekciám a kontrola v domácnostiach u ľudí s predpokladaným alebo potvrdeným ochorením spôsobeným koronavírusom (COVID-19) (internet)]. 31. marca 2020 [4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Home-care-of-COVID-19-patients-2020-03-31.pdf>.

— *Respiračné pravidlá*

- Mali by sa dodržať prísne respiračné pravidlá: pri kýchaní alebo kašľaní by nos a ústa mali byť zakryté papierovou vreckovkou. Určité množstvo čistých papierových vreckoviek by malo byť k dispozícii na použitie.
- Papierové vreckovky by sa mali ihneď po použití zlikvidovať, v ideálnom prípade v kontajneroch na odpad s krytmi, a ruky by sa mali ihneď umyť/očistiť dodržaním správneho postupu.
- Ak papierové vreckovky nie sú k dispozícii, odporúča sa kašľať alebo kýchať do ohybu ruky.

— *Hygiena rúk*

- Hygiena rúk je nevyhnutným kontrolným opatrením na obmedzenie šírenia COVID-19.
- K dispozícii by mali byť ľahko dostupné zariadenia na umývanie rúk vybavené mydlom, jednorazovými papierovými utierkami alebo automatickými sušičkami rúk, ako aj prostriedkami na čistenie rúk (s obsahom najmenej 70 % alkoholu).
- V jednotlivých priestoroch každého turistického zariadenia (napr. pri vstupe, na toaletách, pri pokladni atď.) by malo byť k dispozícii značenie (infografiky) s objasnením významu hygieny rúk a vysvetlením, ako vykonávať účinnú hygienu rúk.
- Hygiena rúk by sa mala vykonávať často.

— *Používanie rúšok*

- Za prostriedok kontroly zdroja (t. j. na zabránenie šíreniu kvapôčkovej infekcie infikovanými osobami s príznakmi alebo bez nich) možno považovať používanie lekárskeho alebo improvizovaných rúšok zamestnancami a hosťami v zariadeniach cestovného ruchu ⁽⁴⁾.
- Používanie rúšok by sa malo považovať len za doplnkové opatrenie, ktoré nenahrádza hlavné preventívne opatrenia.
- Správne používanie rúšok je dôležité. Rúško by malo úplne pokryť tvár od koreňa nosa smerom nadol až po bradu.
- Mali by byť k dispozícii informácie o správnom používaní rúšok, pričom by sa mal zdôrazniť význam čistenia rúk mydlom a vodou alebo prostriedkami na čistenie rúk na báze alkoholu pred nasadením rúška a po jeho zložení.
- V spoločných zariadeniach sú akceptovateľné lekárske a improvizované rúška, pričom sa zohľadňujú otázky dostupnosti a zabezpečuje sa, aby sa lekárske rúška prioritne používali v zdravotníckych zariadeniach.
- Používanie respirátorov s filtrovacou lícnicovou časťou (FFP) sa v spoločných zariadeniach neodporúča, pretože sa musia prioritne používať v zdravotníckych zariadeniach.

— *Vetranie*

- Nedostatočné vetranie vnútorných priestorov súvisí so zvýšeným prenosom infekcií dýchacích ciest ⁽⁵⁾. Predpokladá sa, že COVID-19 sa primárne prenáša kvapôčkovou infekciou. Úloha aerosólov, ktoré vo vzduchu pretrvávajú dlhšie, pri prenose COVID-19 zostáva nejasná, a preto úloha, ktorú možno vetraniu prisúdiť pri prevencii prenosu COVID-19, nie je presne vymedzená. Mnohé prípady prenosu COVID-19 však boli spojené

⁽⁴⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb. *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks.* (Používanie rúšok v spoločnosti. Zníženie prenosu COVID-19 z potenciálne asymptomatických alebo predsymptomatických osôb prostredníctvom používania rúšok) (internet). 8. apríla 2020. [4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>.

⁽⁵⁾ Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. *Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital* (Vetranie izieb a riziko prenosu infekcie vzduchom v troch zariadeniach zdravotnej starostlivosti vo veľkej univerzitnej nemocnici). *Am J Infect Control* (Kontrola infekcií). December 2011; 39(10):866-72.

s prítomnosťou v uzavretých priestoroch ⁽⁶⁾. Zvýšením počtu výmen vzduchu za hodinu a prísunom vonkajšieho vzduchu v čo najväčšom rozsahu sa pravdepodobne zníži akékoľvek potenciálne riziko aerosólového prenosu, a to možno dosiahnuť prirodzeným alebo mechanickým vetraním v závislosti od zariadenia ⁽⁷⁾.

- Ak sa používajú mechanické ventilačné systémy, je nevyhnutné vykonávať údržbu takýchto systémov umelej ventilácie, najmä pokiaľ ide o čistenie a výmenu filtrov, a to v súlade s pokynmi výrobcu.
- Čistenie a dezinfekcia
 - V kontexte pandémie COVID-19 je dôležité riadne čistenie a dezinfekcia ⁽⁸⁾.
 - Často chytané povrchy by sa mali čistiť čo najčastejšie (aspoň raz denne, a podľa možnosti častejšie). Príkladmi týchto povrchov sú: kľučky a iné mechanizmy otvárania dverí, stoličky a opierky kresiel, vrchné dosky stolov, vypínače svetiel, zábradlia, vodovodné kohútiky, gombíky vo výťahoch atď.
 - Prežitie vírusu na povrchoch závisí od povrchového materiálu, pričom sa uvádza, že najkratšia doba prežitia je v prípade medi ⁽⁹⁾.
 - Po odubytovaní hostí sa odporúča dôkladné čistenie štandardným čistiacim prostriedkom a zvýšené vetranie izieb najmenej jednu hodinu.
 - Štandardné čistiace prostriedky sú na bežné čistenie dostatočné.
 - Čistiace vybavenie by sa na konci každého čistenia malo riadne vyčistiť.
 - Po čistení by sa mala vykonať hygiena rúk.
 - Dodržiavať štandardné postupy nakladania s odpadom. Odpadový materiál vyprodukovaný počas čistenia by sa mal umiestniť do netriedeného odpadu.
 - Dodržiavať štandardné postupy pre pranie posteľnej bielizne, uterákov a obrusov.

⁽⁶⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb. Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks. (Používanie rúšok v spoločnosti. Zníženie prenosu COVID-19 z potenciálne asymptomatických alebo predsypomatických osôb prostredníctvom používania rúšok) (internet). 8. apríla 2020. [4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>.

Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital (Vetranie izieb a riziko prenosu infekcie vzduchom v troch zariadeniach zdravotnej starostlivosti vo veľkej univerzitnej nemocnici). Am J Infect Control (Kontrola infekcií). December 2011; 39(10):866-72.

Lu J, Gu J, Li K, Xu C, Su W, Lai Z, et al. COVID-19 Outbreak Associated with Air Conditioning in Restaurant, Guangzhou, China, 2020 (Pandémia COVID-19 v súvislosti s klimatizáciou v reštaurácii, Kuang-čou, Čína, 2020). Emerg Infect Dis. 2. apríla 2020; 26(7).

⁽⁷⁾ Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings (Prirodzené vetranie na účely kontroly infekcií v zariadeniach zdravotnej starostlivosti) (internet). 2009 [aktualizované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.

Federácia európskeho odvetvia vykurovania (Federation of European Heating) VaACA. How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces (Ako prevádzkovať a využívať technický systém budovy s cieľom zabrániť šíreniu ochorenia koronavírusu (COVID-19) (SARS-Co-2) na pracoviskách (internet). [aktualizované 17. marca 2020; citované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://www.rehva.eu/fileadmin/user_upload/REHVA_covid_guidance_document_2020-03-17_final.pdf.

⁽⁸⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC). Disinfection of environments in healthcare and nonhealthcare settings potentially contaminated with SARS-CoV-2 (Dezinfekcia prostredia v zariadeniach zdravotnej starostlivosti a v iných zariadeniach, ktoré sú potenciálne kontaminované SARS-Co-2). Štokholm: ECDC; 2020 [26. apríla 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19#no-link>.

⁽⁹⁾ Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings (Prirodzené vetranie na účely kontroly infekcií v zariadeniach zdravotnej starostlivosti) (internet). 2009 [aktualizované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.

Ak je podozrenie, že osoba je infikovaná vírusom COVID-19: testovanie, vyhľadávanie kontaktov, izolácia a karanténa

V prípade, že je u hostí alebo zamestnancov počas práce podozrenie na infekciu COVID-19, zariadenie by malo aktivovať svoj miestny akčný plán ⁽¹⁰⁾.

Osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 by mala byť okamžite inštruovaná, aby nosila rúško a aby sa riadila respiračnými pravidlami a dodržiavala správnu hygienu rúk. Osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 by mala byť oddelená od ostatných osôb aspoň o dva metre a podľa možnosti by mala mať vlastnú izbu na izoláciu s vlastnou kúpeľňou.

Osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 by sa mala v súlade s právnymi predpismi EÚ o ochrane údajov oznámiť miestnym lekárskeym službám, ktoré poskytnú poradenstvo v súvislosti s testovaním a ďalším riadením a premiestnením takejto osoby na miesto, na ktorom jej bude poskytnutá starostlivosť (napr. nemocnica), ak sa to považuje za potrebné a v súlade s miestnymi spôsobmi lekárskej starostlivosti.

Ak je osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 považovaná za pravdepodobný alebo potvrdený prípad miestne orgány verejného zdravotníctva budú o tom informované a poskytnú poradenstvo, pokiaľ ide o to, či by sa malo uskutočniť vyhľadávanie kontaktov. Vyhľadávanie kontaktov sa začne vo všeobecnosti okamžite po oznámení zisteného pravdepodobného alebo potvrdeného prípadu a zvyčajne je zodpovednosťou miestnych orgánov verejného zdravotníctva. Od turistických zariadení sa bude požadovať, aby spolupracovali a poskytli všetky potrebné informácie týkajúce sa ostatných hostí alebo zamestnancov, ktorí mohli byť v kontakte s prípadom v zariadení, a to v období od dvoch dní pred objavením sa prvých príznakov a až do 14 dní potom.

Zamestnanci, u ktorých sa objavia príznaky, by mali byť v domácej izolácii a mali by vyhľadať lekársku pomoc.

V prípade, že existuje podozrenie na COVID-19 alebo jeho potvrdený prípad vo vnútornom priestore, tento priestor by sa mal najskôr najmenej jednu hodinu dobre vetrať a potom dôkladne očistiť s neutrálnym čistiacim prostriedkom, a následne by sa mala vykonať dekontaminácia povrchov pomocou dezinfekčného prostriedku účinného proti vírusom. Alternatívne sa na dekontamináciu po čistení s neutrálnym detergentom môže použiť 0,05 – 0,1 % chlórnan sodný alebo výrobky na báze etanolu (aspoň 70 %). Všetky potenciálne kontaminované textilie (napr. uteráky, posteľná bielizeň, záclony, obrusy atď.) by sa mali vyprať v pracom cykle s vysokou teplotou vody (90 °C) s použitím bežného pracieho čistiaceho prostriedku. Ak kvôli vlastnostiam materiálu prací cyklus s vysokou teplotou vody nemožno použiť, do prania sa musí pridať bielicidlo alebo iné pracie prostriedky na dekontamináciu textílií.

Špecifické odporúčania pre hotely

S cieľom minimalizovať pravdepodobnosť prenosu COVID-19 sa odporúčajú tieto opatrenia:

1. Správa/riadenie

- a) Po konzultácii s miestnymi orgánmi verejného zdravotníctva vypracovať plán pripravenosti týkajúci sa opatrení na prevenciu a kontrolu infekcií v súvislosti s COVID-19.
- b) Pozorne sledovať odporúčania orgánov verejného zdravotníctva s cieľom zabezpečiť informovanosť o súčasnej situácii a posúdenie rizika infekcie pre zamestnancov a hostí.
- c) Zabezpečiť školenia zamestnancov o postupoch týkajúcich sa všetkých príslušných aspektov prevencie a kontroly infekcií vrátane riadenia prípadov podozrivých z ochorenia COVID-19, dezinfekcie a čistenia a správneho používania rúšok.
- d) V každom čase obmedziť počet hostí v spoločných priestoroch, aby sa zaručilo obmedzenie fyzického kontaktu v súlade s usmernením týkajúcim sa obmedzenia fyzického kontaktu a zhromaždení s veľmi veľkým počtom ľudí. Zabezpečiť, aby povolený počet hostí bol v súlade s miestnym odporúčaním v oblasti verejného zdravia pre zhromaždenia.
- e) Zabezpečiť dostupnosť informačného materiálu pre hostí o príznakoch COVID-19, pokynoch v prípade choroby a miestnych postupoch, návod na hygienu rúk a správne používanie rúšok.

⁽¹⁰⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC). Contact tracing: *Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union - second update* (Vyhľadávanie kontaktov: Riadenie verejného zdravia osôb vrátane zdravotníckych pracovníkov, ktoré sa dostali do kontaktu s osobami infikovanými COVID-19 v Európskej únii – druhá aktualizácia); Štokholm: ECDC; [27. apríla 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

- f) Používať značenie (napr. oznámenia na stenách vo verejných priestoroch a v izbách) s cieľom informovať hostí o postupoch, ktorými sa minimalizuje kontakt medzi nimi a zamestnancami.
 - g) Zvážiť zrušenie aktivít v uzavretých priestoroch, pri ktorých obmedzenie fyzického kontaktu nemožno zaručiť, a najmä ak je možné, aby sa takéto aktivity vykonávali vonku.
2. *Služby recepcie a concierge*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu.
 - b) Zvážiť riešenia, ako je samostatné alebo online ubytovanie a odubytovanie sa s cieľom minimalizovať kontakt medzi hosťami a zamestnancami. Ak sa pri samostatnom ubytovaní používa dotyková obrazovka alebo klávesnica, zabezpečiť, aby sa v záujme minimalizovania rizika prenosu takéto zariadenia pravidelne čistili.
 - c) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu medzi recepčným a ďalšími zamestnancami a hosťami, v ideálnom prípade použitím sklenených alebo plastových priehrad.
 - d) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu medzi hosťami, napr. používaním označení na podlahe.
3. *Reštaurácie, jedálne a bary*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a značenie na vstupe pripomínajúce vykonávanie hygieny rúk.
 - b) Strava by sa podľa možnosti namiesto samoobslužného vybavenia v bufete mala zákazníkom servírovať. Ak servírovanie jedla pri stole nie je možné, mali by sa sprísniť hygienické opatrenia a hosťom by sa malo pripomenúť, aby pri vstupe do reštaurácie a k bufetovému stolu a po obslúžení sa pri bufetovom stole použili prostriedok na dezinfekciu rúk.
 - c) Ak sa používa samoobslužný bufet, zabezpečiť, aby sa pri ňom dodržiavalo obmedzenie fyzického kontaktu.
 - d) V každom čase obmedziť počet hostí prítomných v zariadení, aby sa zabezpečilo obmedzenie fyzického kontaktu.
 - e) Predchádzať vytváraniu radov, alebo ak to nie je možné, zabezpečiť v rade obmedzenie fyzického kontaktu, napr. používaním označení na podlahe.
 - f) Zabezpečiť fyzickú vzdialenosť dvoch metrov medzi stolmi.
 - g) Zabezpečiť dostatočné vetranie v súlade s usmerneniami pre vetranie reštaurácií, a to pokiaľ ide o počet vetraní za hodinu a prívod vonkajšieho vzduchu za hodinu.
 - h) Zabezpečiť, aby sa filtre na klimatizáciu pravidelne čistili podľa pokynov výrobcu.
 - i) Keď sa klimatizovaný vzduch používa na vetranie, čo najviac minimalizovať recirkuláciu.
 - j) Zabezpečiť pravidelné čistenie často chytaných povrchov so štandardným čistiacim prostriedkom.
4. *Posilňovne*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu.
 - b) Zabezpečiť čistenie vybavenia, a najmä chytaných povrchov (ako sú držadlá) po použití každým hosťom poskytnutím vhodného čistiaceho vybavenia.
 - c) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu hostí.
 - d) Obmedziť vstup na zaručenie obmedzenia fyzického kontaktu.
 - e) Malo by sa zabrániť využívaniu šatní a hostia by mali byť nabádaní k tomu, aby sa prezliekli vo svojej izbe.
5. *Kúpele a vnútorné bazény*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a prístup k zariadeniam na umývanie rúk.
 - b) Vzhľadom na to, že fyzickému kontaktu sa počas kúpeľných ošetrení nedá zabrániť a obmedzenie fyzického kontaktu medzi osobou vykonávajúcou liečbu a hosťom sa nemôže uplatniť, malo by sa odporučiť, aby osoba poskytujúca ošetrovanie, ako aj hosť používali rúško.

- c) Pred každým ošetrením a po ňom sa odporúča použiť prostriedok na dezinfekciu rúk alebo umyť si ruky.
 - d) Zabezpečiť pravidelnú údržbu a celkové čistenie týchto zariadení.
6. *Vonkajšie zariadenia (vonkajšie plavecké bazény, pláže, ihriská)*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a prístup k zariadeniam na umývanie rúk.
 - b) Zabezpečiť obmedzenie fyzickej vzdialenosti dvoch metrov medzi stolmi, plážovými ležadlami, hosťami počas rôznych aktivít a v bazéne.
 - c) Hostia ubytovaní v rovnakej izbe môžu sedieť pri rovnakom stole, používať tie isté plážové ležadlá atď.
 - d) Zabezpečiť pravidelnú údržbu a celkové čistenie týchto zariadení.
7. *Detské rekreačné zóny vo vnútorných priestoroch (napr. hotelové detské jasle)*
- a) Keďže nemožno zabrániť fyzickému kontaktu a nemožno uplatniť obmedzenie fyzického kontaktu, malo by sa zvážiť, či by takéto zariadenia mali zostať otvorené.
- Ak tieto zariadenia zostanú otvorené:
- b) Malo by sa zvážiť používanie rúšok zo strany zamestnancov, ktorí sa starajú o deti.
 - c) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a prístup k zariadeniam na umývanie rúk.
 - d) Obmedziť počet detí, ktoré v danom čase takéto priestory navštívia.
 - e) Zabezpečiť pravidelné čistenie často chytaných povrchov, hračiek a vybavenia štandardným čistiacim prostriedkom.
8. *Konferenčné a zasadacie miestnosti*
- a) Organizátori konferencií a zasadnutí by sa mali riadiť miestnymi usmerneniami týkajúcimi sa povoleného počtu účastníkov.
 - b) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk a prístupu k zariadeniam na umývanie rúk.
 - c) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu medzi účastníkmi v súlade s usmerneniami Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC).
9. *Toalety*
- a) Zabezpečiť nepretržitú dostupnosť mydla a vody, jednorazových papierových utierok alebo automatických sušičiek rúk.
10. *Výťahy*
- a) V záujme zabezpečenia obmedzenia fyzického kontaktu sa odporúča čo najviac odrádzať osoby od používania výťahu s osobami, s ktorými nie sú ubytované v rovnakej izbe. Výťahy by mali byť prednostne určené pre osoby s telesným postihnutím a osoby s batožinou.
 - b) Podporovať používanie schodov, ak je to možné a praktické (napr. v nízkych budovách).
 - c) Zabezpečiť pravidelné čistenie často chytaných povrchov (panely s gombíkmi vo výťahoch a zábradlia).
 - d) Zabezpečiť riadne vetranie výťahu podľa pokynov výrobcu a stavebných predpisov.
11. *Zraniteľní hostia*
- a) Zraniteľní hostia by mali byť odrádzaní od účasti na aktivitách, pri ktorých nie je po celý čas možné zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu, a najmä keď sa takéto aktivity uskutočňujú v uzavretých priestoroch, a mali by dôsledne uplatňovať obmedzenie fyzického kontaktu a hygienu rúk. Ako ďalšia možnosť ochrany zraniteľných hostí by sa malo zvážiť servírovanie stravy v ich izbe.
12. *Podujatia na mieste*
- a) Zvážiť zrušenie podujatí s veľkým počtom účastníkov (napr. koncertov) a vždy pozorne dodržiavať vnútroštátne a miestne odporúčania v oblasti verejného zdravia, pokiaľ ide o maximálne povolený počet účastníkov.

Dokumenty s doplňujúcimi informáciami

1. *Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: interim guidance* (Prevenencia a kontrola infekcií počas zdravotnej starostlivosti, ak existuje podozrenie na COVID-19: predbežné usmernenie). Ženeva: Svetová zdravotnícka organizácia; 2020
[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125).
 2. *Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19: interim guidance* (Voda, sanitácia, hygiena a nakladanie s odpadom pre COVID-19: predbežné usmernenie). <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>.
 3. *Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus: interim guidance* (Celosvetový dohľad nad ochorením COVID-19 spôsobeným infekciou vírusom COVID-19 u ľudí: predbežné usmernenie). Ženeva: Svetová zdravotnícka organizácia; 2020 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions>.
 4. *Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19): interim guidance* [Aspekty karantény jednotlivcov na zabránenie šírenia ochorenia spôsobeného koronavírusom (COVID-19): predbežné usmernenie]. Ženeva: Svetová zdravotnícka organizácia; 2020 [https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19)).
-

OZNÁMENIE KOMISIE**Usmernenia k postupnému obnovovaniu dopravných služieb a prepojenosti – COVID-19**

(2020/C 169/02)

I. Úvod

1. Pandémia COVID-19 má veľký vplyv na dopravu a prepojenosť v EÚ. Opatrenia na zamedzenie šírenia pandémie viedli k výraznému zníženiu dopravnej činnosti, a to najmä v oblasti osobnej dopravy⁽¹⁾. Nákladná doprava bola menej zasiahnutá, čo možno sčasti pripísať spoločnému úsiliu EÚ zameranému na jej zachovanie, hoci aj tu došlo k zníženiu objemu v dôsledku poklesu hospodárskej činnosti a narušenia dodávateľských reťazcov.
2. Komisia vydala usmernenia o obmedzení ciest, ktoré nie sú nevyhnutné⁽²⁾, a predložila konkrétne opatrenia pre dopravu vrátane usmernení pre opatrenia v oblasti riadenia hraníc⁽³⁾, o uplatňovaní „zelených jazdných pruhov“ pre nákladnú dopravu⁽⁴⁾, o uľahčení prepravy leteckého nákladu⁽⁵⁾ a o námorníkoch, cestujúcich a ďalších osobách na palube lodí⁽⁶⁾. Komisia poskytla usmernenia o tom, ako najlepšie chrániť pracovníkov v doprave a cestujúcich pri zachovaní toku nákladnej dopravy.
3. Kým budú platiť obmedzenia pohybu ľudí a potenciálne bude zasiahnutá aj nákladná doprava, všetky členské štáty by mali naďalej jednotne a koordinovane uplatňovať tieto opatrenia a odporúčania týkajúce sa toku tovaru, voľného pohybu pracovníkov vykonávajúcich kritické povolania⁽⁷⁾, tranzitu a repatriácie cestujúcich a posádky. Členské štáty by mali naďalej používať sieť národných dopravných kontaktných miest reakcie na COVID-19, ktoré koordinuje Komisia.
4. Vzhľadom na zlepšujúcu sa situáciu v oblasti verejného zdravia bude dôležité postupne obnoviť dopravné služby a prepojenosť v rámci obmedzení, ktoré sú dané epidemiologickými podmienkami, pretože ide o kľúčové prvky európskeho a svetového hospodárstva, ako aj zásadné súčasti každodenného života občanov EÚ.
5. Európska komisia 15. apríla 2020 v spolupráci s predsedom Európskej rady predložila spoločný európsky plán⁽⁸⁾, v ktorom uviedla odporúčania k rušeniu opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19. V spoločnom európskom pláne sa uvádza, že Komisia takisto „predloží podrobnejšie usmernenia o tom, ako postupne obnoviť dopravné služby, prepojenosť a voľný pohyb, a to tak rýchlo, ako to umožní situácia v oblasti zdravia, ako aj vzhľadom na plánovanie letných dovolenkových ciest.“

⁽¹⁾ Napríklad pokles letovej prevádzky približne o 90 % oproti minulému roku (zdroj: Eurocontrol), pokles diaľkovej železničnej osobnej dopravy o 85 %, pokles regionálnej železničnej osobnej dopravy o 80 % (vrátane prímestskej), takmer úplné zastavenie medzinárodnej železničnej osobnej dopravy (zdroj: CER), pokles dopravy výletnými a osobnými loďami v polovici apríla o viac než 90 % oproti minulému roku (zdroj: EMSA).

⁽²⁾ COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final a C(2020) 2050 final (Ú. v. EÚ C 102I, 30.3.2020, s. 12).

⁽³⁾ C(2020) 1753 final (Ú. v. EÚ C 86I, 16.3.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ Cw(2020) 1897 final (Ú. v. EÚ C 96I, 24.3.2020, s. 1).

⁽⁵⁾ C(2020) 2010 final (Ú. v. EÚ C 100I, 27.3.2020, s. 1).

⁽⁶⁾ C(2020) 3100 final (Ú. v. EÚ C 119, 14.4.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ C(2020) 2051 final (Ú. v. EÚ C 102I, 30.3.2020, s. 12).

⁽⁸⁾ Spoločný európsky plán na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 (Ú. v. EÚ C 126, 17.4.2020, s. 1).

6. Kľúčovou prioritou je naďalej zdravie občanov vrátane pracovníkov v doprave a cestujúcich. Osobitná pozornosť by sa mala venovať zraniteľným obyvateľom, ako sú staršie osoby a osoby s chronickými ochoreniami, pri plnom rešpektovaní ich súkromia. Uvoľňovanie obmedzení v cestovaní a prevádzke by preto malo byť postupné s cieľom chrániť zdravie a zabezpečiť, aby sa dopravné systémy a služby, ako aj iné súvisiace systémy (napr. kontroly na vonkajších hraniciach) dokázali prispôsobiť vyššiemu objemu nákladu a cestujúcich. Malo by byť sprevádzané priebežne aktualizovanými komunikačnými kampaňami s cieľom zabezpečiť, aby si ľudia mohli naplánovať cestu a konať na základe úplných informácií o aktuálnej situácii, teda pri uvedomení si svojej individuálnej zodpovednosti za dodržiavanie zdravotníckych odporúčaní počas cestovania.
7. Postupné obnovovanie dopravných služieb a prepojenosti bude v plnej miere závisieť od prístupu k cestovným obmedzeniam, od epidemiologických posúdení, ako aj od odborných lekárskeho odporúčaní o potrebných opatreniach na ochranu zdravia a hygienických a preventívnych opatreniach. Týmito usmerneniami EÚ k obnove dopravných služieb a prepojenosti preto nie sú dotknuté uvedené politiky, mali by s nimi byť úplne zosúladené a konzistentné a mali by sa vykonávať v rámci spoločného európskeho plánu.
8. Poskytujú spoločný rámec na podporu orgánov, zainteresovaných strán, sociálnych partnerov a podnikov pôsobiacich v odvetví dopravy počas postupného obnovovania prepojenosti. Usmernenia obsahujú všeobecné zásady uplatniteľné na všetky dopravné služby a osobitné odporúčania pre konkrétne druhy dopravy, ktoré by mali byť realistické a uskutočniteľné v praxi. Ich cieľom je poskytnúť ďalšie usmernenia o tom, ako postupne obnoviť dopravné služby, prepojenosť a voľný pohyb, a to tak rýchlo, ako to umožní situácia v oblasti zdravia, a pritom chrániť zdravie pracovníkov v doprave a cestujúcich. Mali by sa uplatňovať na dopravu v rámci členských štátov a medzi nimi. Avšak vzhľadom na cezhraničnú povahu dopravy by sa tieto usmernenia mali primerane uplatňovať aj na dopravné služby medzi členskými štátmi a krajinami mimo EÚ, hneď ako to umožní epidemiologická situácia.
9. Pandémia COVID-19 ovplyvnila celú EÚ, ale jej vplyvy sa v jednotlivých členských štátoch, regiónoch a oblastiach líšia. Na obnovu prepojenosti v celej EÚ spôsobom, ktorý je bezpečný pre všetky dotknuté osoby, ako aj obnovu dôvery verejnosti v dopravné služby je potrebné, aby členské štáty úzko spolupracovali s inštitúciami a agentúrami EÚ. Pri cestovaní sa nedá úplne vylúčiť riziko infekcie, rovnako ako pri akejkoľvek inej činnosti, ale takéto riziká by sa mali počas trvania pandémie čo najviac minimalizovať. Pred tým, ako sa vyvinie a sprístupní účinná vakcína, môže nastať druhá vlna infekcií alebo zhlukov prípadov nákazy. Mali by sa preto podľa potreby vypracovať primerané plány na prípadné opätovné zavedenie opatrení.
10. Vzhľadom na globálnu povahu epidémie COVID-19 a medzinárodnú povahu dopravných služieb je pre postupnú, včasnú a bezpečnú obnovu európskych, ako aj globálnych dopravných systémov nevyhnutný rámec vzájomného uznávania situácie v oblasti verejného zdravia a zavedených opatrení medzi krajinami, regiónmi či oblasťami, vrátane uznávania opatrení medzi členskými štátmi a medzi EÚ a tretími krajinami. V tejto súvislosti by príslušné orgány v EÚ mali v čo najväčšej miere spolupracovať s tretími krajinami a medzinárodnými odvetvovými organizáciami (*). Preto bude potrebné, aby boli opatrenia čo najlepšie zosúladené, pokiaľ ide o ciele a účinky, a aby sa prijali ako rovnocenné.
11. Ako sa uvádza v spoločnom európskom pláne, tieto usmernenia majú význam aj v súvislosti s letnou sezónou a plánovaním dovolenkových ciest. Cestovný ruch je dôležitým sektorom hospodárstva EÚ, ktorý je neodmysliteľne spojený s dopravou a cestovaním a ktorého predpokladom a základným prvkom je dostupnosť služieb osobnej dopravy. Včasná obnova zodpovedajúcej prepojenosti bude preto kľúčová pre postupné oživenie cestovného ruchu.

(*) Napríklad Medzinárodná námorná organizácia, Medzinárodná organizácia práce, Medzinárodná organizácia civilného letectva, Stály sekretariát Dopravného spoločenstva atď.

II. Zásady bezpečnej a postupnej obnovy osobnej dopravy

a) Všeobecné zásady pre obnovu prepojenosti

12. Všetky druhy dopravných služieb by sa mali prednostne a postupne obnovovať súbežne so zavedením primeraných a účinných opatrení na ochranu zdravia pracovníkov v doprave a cestujúcich. Tieto opatrenia by mali byť v súlade so všeobecnými kritériami, zásadami a odporúčaniami stanovenými v spoločnom európskom pláne, najmä vzhľadom na epidemiologickú situáciu a politiky v oblasti kontrol hraníc a obmedzení pohybu a cestovania.
13. Opatrenia, ktoré by mohli obmedziť dopravné činnosti, ako aj opatrenia týkajúce sa ochrany zdravia a prevencie, by svojim rozsahom či trvaním nemali prekračovať rámec toho, čo je potrebné na ochranu verejného zdravia. Všetky opatrenia by mali byť primerané, riadne odôvodnené, transparentné, relevantné a špecifické pre daný druh dopravy, nediskriminačné a mali by zachovávať rovnaké podmienky na jednotnom trhu. Členské štáty budú musieť zabezpečiť súlad týchto opatrení s pravidlami štátnej pomoci a všetkými ostatnými prvkami práva EÚ.
14. Opatrenia by sa mali priebežne monitorovať, aby sa mohli v prípade potreby prehodnotiť a upraviť, a to pri zohľadnení všetkých relevantných odborných znalostí a hľadísk, aby naďalej zodpovedali súčasnej úrovni potrieb v oblasti verejného zdravia. Hneď ako budú k dispozícii nové a efektívnejšie riešenia, malo by sa uprednostniť ich zavádzanie, aby sa mohli zrušiť menej efektívne alebo zaťažujúcejšie opatrenia. Mala by sa dodržiavať zásada nákladovej efektívnosti. Ak teda existuje viacero možností na dosiahnutie porovnateľných účinkov, pokiaľ ide o zabezpečenie zdravia pracovníkov v doprave a cestujúcich, mala by sa uprednostniť najlacnejšia možnosť.
15. Členské štáty by mali prijať koordinované a kooperatívne opatrenia s cieľom chrániť a obnoviť úplné fungovanie jednotného trhu, cezhraničné poskytovanie dopravných služieb, úplnú účinnosť opatrení týkajúcich sa zdravia a dôveru verejnosti. Pri rozhodnutiach o zrušení cestovných obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 by členské štáty mali vychádzať z usmernení Komisie o vnútorných hraniciach z 13. mája 2020 ⁽¹⁰⁾. Mali by sa oznámiť Komisii a všetkým členským štátom. Komisia je pripravená koordinovať zrušenie obmedzení a obnovu dopravných služieb prostredníctvom siete národných kontaktných miest.
16. Aj to si vyžaduje koordinovaný prístup s krajinami susediacimi s EÚ a ostatnými krajinami. Koordinačné kanály sa už rozšírili, napríklad na západnom Balkáne, smerom k príslušným vnútroštátnym orgánom, ktoré úzko spolupracujú so sieťou národných dopravných kontaktných miest v EÚ. Spoločným cieľom je zabezpečiť poskytovanie dopravných služieb a prepojenosť.
17. V súlade s uvedenými zásadami by opatrenia mali byť primerané a špecifické pre daný druh dopravy. Namiesto všeobecných zákazov, ktoré vedú k ochromeniu dopravných služieb v rámci EÚ, by sa mali určiť bezpečné možnosti mobility. Ako príklad možno uviesť intenzívnejšie a pravidelné čistenie, dezinfekciu a primerané vetranie dopravných uzlov a vozidiel ⁽¹¹⁾ namiesto úplného zákazu príslušných dopravných služieb. Tento prístup by mal umožniť zameranie sa na zdroje rizika a postupný návrat k bežným hospodárskym a každodenným činnostiam. V tejto súvislosti bude dôležitá úzka spolupráca medzi zdravotníckymi a dopravnými orgánmi, ako aj s kľúčovými zainteresovanými stranami.

⁽¹⁰⁾ Oznámenie Komisie – Smerom k fázovému a koordinovanému prístupu k obnoveniu slobody pohybu a rušeniu kontrol na vnútorných hraniciach – COVID-19 z 13. mája 2020.

⁽¹¹⁾ V tomto oznámení sa výraz „vozidlo“ vzťahuje, v závislosti od kontextu, na všetky typy vozidiel, okrem iného vrátane osobných automobilov, nákladných vozidiel, autobusov, autokarov, vlakov, lietadiel, lodí, člnov, trajektov atď.

18. V záujme zabezpečenia fungovania dodávateľských reťazcov by sa mala udržať nákladná doprava. V spoločnom európskom pláne sa uvádza, že „[v] prechodnej fáze by sa malo posilniť úsilie o udržanie neobmedzenej prepravy tovaru a zabezpečenie dodávateľských reťazcov.“ Začínajúc od súčasných maximálne 15 minút na prekročenie hraničných priechodov so „zeleným jazdným pruhom“ by sa vykonávané kontroly mali postupne a koordinovane uvoľňovať prostredníctvom zavedených koordinačných kanálov, ako sú napríklad národné dopravné kontaktné miesta reakcie na COVID-19 a mechanizmus integrovanej politickej reakcie na krízu, s cieľom umožniť prekročenie vnútorných hraníc pre všetky nákladné vozidlá a všetok tovar za rovnakých podmienok ako pred zavedením obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19. Súčasne so zvyšujúcim sa tokom dopravy bude treba v rámci podpory zelených jazdných pruhov venovať osobitnú pozornosť multimodálnym uzlom, ako sú prístavy alebo kontajnerové terminály. S cieľom zabezpečiť fungovanie dodávateľských reťazcov by sa mali čo najlepšie využívať všetky druhy dopravy vrátane vnútrozemských vodných ciest a železničnej nákladnej dopravy. V súvislosti so zaistením voľného a neobmedzeného pohybu dôležitých pracovníkov v doprave by sa mal zväziť ich prístup k zrýchľovacím jazdným pruhom v dopravných uzloch. V rámci postupného prechodu a v nadväznosti na odporúčania orgánov verejného zdravotníctva by sa mal postupne znižovať počet zdravotných kontrol, mali by sa zrušiť systematické karantény (t. j. uplatňované bez ohľadu na výskyt príznakov alebo akékoľvek výsledky testov) a konvoje, mohli by sa znova zaviesť dopravné zákazy, ak to umožňuje plynulosť premávky, a od konca mája 2020 by sa mali harmonizovať ďalšie výnimky z pravidiel o čase jazdy a odpočinku, aby neprekračovali rámec toho, čo je nevyhnutné, s cieľom postupne obnoviť jednotné a ľahko presaditeľné pravidlá EÚ.
19. Obmedzenia týkajúce sa individuálnej dopravy (napr. osobné automobily, motocykle alebo bicykle) by sa mali zrušiť, hneď ako to umožní situácia v oblasti verejného zdravia. Uvoľnenie obmedzení umožňuje skoré obnovenie mobility, najmä na miestnej a regionálnej úrovni (napr. možnosť cestovať ďalej a rýchlejšie na miestnej úrovni alebo v rámci členského štátu). Uvoľnenie takýchto obmedzení na uľahčenie individuálnej dopravy by malo byť v súlade so všeobecnými opatreniami na obmedzenie kontaktu a preventívnymi opatreniami, ktoré vyžadujú alebo odporúčajú jednotlivé členské štáty.
20. S cieľom poskytnúť všetkým občanom alternatívy mobility by sa zároveň mala zvýšiť dostupnosť možností bezpečnej hromadnej dopravy, a to v súlade s postupným rušením obmedzení. Malo by sa to vykonať a odkomunikovať spôsobom, ktorý pomôže obnoviť dôveru cestujúcich v bezpečné využívanie hromadnej dopravy.
21. Malo by sa zabezpečiť, aby sa na prevádzkovateľov dopravy a poskytovateľov služieb, ktorí poskytujú rovnocenné služby pre tú istú trať, vzťahovali rovnocenné opatrenia. Cieľom by malo byť zabezpečenie rovnakej úrovne bezpečnosti, zrozumiteľnosti a predvídateľnosti pre cestujúcich, zamedzenie diskriminácií a zachovanie rovnakých podmienok.
22. S cieľom zabezpečiť, aby boli opatrenia pri odchode a príchode porovnateľné pri každom druhu dopravy, čím sa zabráni, aby sa cesta stala buď príliš zložitou, alebo dokonca nemožnou, je nevyhnutné zaistiť, aby rovnocenné opatrenia, ktoré sú založené na spoločných zásadách a z ktorých každé primeraným spôsobom zmiernuje relevantné zdravotné riziká, boli na mieste odchodu a príchodu vzájomne akceptované. Mala by to uľahčiť koordinácia medzi členskými štátmi a s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ.
23. S cieľom umožniť informovanejšie plánovanie cesty by prevádzkovatelia dopravy a poskytovatelia služieb mohli sprístupniť informácie o priemerných mierach obsadenosti pre konkrétne spojenia alebo časy. Bude to prínosné najmä pre služby bez možnosti rezervácie miestenky a pre miestnu verejnú dopravu. Takéto informácie by sa mohli uviesť na internete alebo cez špecializované mobilné aplikácie.
24. Vo viacerých členských štátoch, regiónoch a mestách sa už prehodnocuje mestská mobilita, napríklad rozšírením chodníkov a cyklistických ciest, prispôbením cestovných poriadkov a vývojom inovačných technológií na riadenie tokov cestujúcich a zamedzenie ich zhlukovaniu. Komisia podnecuje a podporuje rozvoj a vykonávanie nových riešení a opatrení v oblastiestskej mobility s cieľom bezpečne uľahčiť aktívnu, hromadnú a spoločnú mobilitu a získať dôveru občanov.
25. V prípade potreby by sa mali uplatňovať jasné pravidlá týkajúce sa práv a povinností prevádzkovateľov dopravy a poskytovateľov služieb, napr. ak sú prevádzkovatelia dopravy zodpovední za zabezpečenie obmedzenia kontaktu alebo zamietnutie prístupu do dopravného uzla alebo vozidla cestujúcim bez rúška, alebo ak dôjde k prekročeniu určitého maximálneho počtu cestujúcich, mal by sa jasne vymedziť právny rámec, ktorý im udeľuje právomoc zaviesť takéto opatrenia.

b) *Ochrana pracovníkov v doprave*

26. Pracovníci v každom druhu dopravy zohrávajú počas krízy kritickú úlohu, pokiaľ ide o prepravu nákladu, podporu fungovania dodávateľských reťazcov, repatriáciu občanov EÚ a prepravu dôležitých pracovníkov na miesto výkonu ich práce, a to aj pri zvýšenom riziku pre vlastné zdravie a blaho. Dopravné uzly, poskytovatelia služieb a prevádzkovatelia dopravy by mali po porade so sociálnymi partnermi uplatňovať zásady kontinuity činností v záujme zachovania bezpečnej prevádzky. To takisto znamená, že pracovníci v doprave by mali byť primerane informovaní, vybavení, vyškolení a poučení o tom, ako vykonávať svoje povinnosti a zároveň minimalizovať riziká pre vlastné zdravie, ako aj zdravie svojej rodiny, spolupracovníkov a cestujúcich. Takéto informácie by sa mali okrem iného týkať napríklad primeraného používania ochranných prostriedkov, udržiavania hygieny, minimalizácie zbytočných kontaktov s inými osobami a v uskutočniteľnom rozsahu aj spôsobu, ako odhaliť možné prípady infekcie.
27. Pracovníkov v doprave, ktorí vzhľadom na povahu svojej práce musia byť v intenzívnom kontakte s inými osobami (napr. posádka lietadla, personál zodpovedný za bezpečnostnú ochranu a kontrolu na letiskách a v prístavoch, kontrolóri cestovných lístkov, vodiči autobusov a dodávok, posádky osobných lodí, námorní lodivodi, personál poskytujúci pomoc cestujúcim vrátane osôb so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou), by zamestnávateľi mali vybaviť primeranými osobnými ochrannými prostriedkami, ako sa uvádza ďalej. Podľa potreby by sa mali zabezpečiť pravidelné výmeny týchto ochranných prostriedkov, rovnako ako ich bezpečná likvidácia. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci uverejnila všeobecné usmernenia pre zamestnávateľov o návrate na pracoviská po pandémii COVID-19, ktoré obsahujú užitočné informácie týkajúce sa konkrétnych sektorov vrátane dopravy ⁽¹²⁾.

c) *Ochrana cestujúcich*

28. Vo všetkých druhoch hromadnej osobnej dopravy by sa mali prijať primerané opatrenia na obmedzenie kontaktu, a to nielen medzi pracovníkmi a cestujúcimi, ale aj medzi cestujúcimi navzájom. Tam, kde je to možné, by sa malo dodržiavanie bezpečnej vzdialenosti medzi cestujúcimi uplatňovať tak dlho, ako si to vyžaduje celková zdravotná situácia. Mali by sa uplatňovať aj iné opatrenia, ktoré znižujú riziko infekcií:
- a) Nosenie osobných ochranných prostriedkov (rúška, rukavice atď.) u pracovníkov v doprave.
 - b) Podľa možností zníženie objemu cestujúcich v prostriedkoch hromadnej dopravy a v čakacích zónach (udržateľnosť prevádzkovania takýchto služieb pri nižšej kapacite by sa mohla primerane podporiť, napr. dočasnými záväzkami vyplývajúcimi zo služieb vo verejnom záujme v súlade s platnými pravidlami EÚ ⁽¹³⁾).
 - c) Zachovanie či doplnenie ochranných bariér v dopravných uzloch a vo vozidlách (napr. okolo vodičov, pri stánkoch na lístky alebo pri kontrolách).
 - d) Zavedenie vyhradených uličiek alebo iné oddelenie rôznych tokov cestujúcich v dopravných uzloch (t. j. v prístavoch, na letiskách, na železničných staniciach, na autobusových zastávkach, na prístaviskách trajektov, v dopravných uzloch mestskej hromadnej dopravy atď.).
 - e) V dopravných uzloch by sa mali odstrániť prvky, ktoré podnecujú zhukovanie (napr. lavice, stoly), alebo ich treba usporiadať tak, aby sa zabezpečilo dodržiavanie bezpečnej vzdialenosti.
 - f) Zreteľné zobrazenie prístupných informácií o odporúčanom správaní (napr. časté umývanie či dezinfekcia rúk, dodržiavanie primeranej vzdialenosti) a o osobitných opatreniach zavedených v danom dopravnom uzle či druhu dopravy.

⁽¹²⁾ COVID-19: usmernenia pre pracovisko a COVID-19: Návrat na pracovisko – Prispôsobenie pracoviska a ochrana pracovníkov, https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See.

⁽¹³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70 (Ú. v. EÚ L 315, 3.12.2007, s. 1); nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve (Ú. v. EÚ L 293, 31.10.2008, s. 3); nariadenie Rady (EHS) č. 3577/92 zo 7. decembra 1992, ktorým sa uplatňuje zásada slobody poskytovania služieb na námornú dopravu v rámci členských štátov (námorná kabotáž) (Ú. v. ES L 364, 12.12.1992, s. 7).

- g) Primerané opatrenia pri nástupe na palubu a na bezpečnostných kontrolách (napr. cestujúci nesmú vstupovať do autobusu či z neho vystupovať prednými dverami, automatické otváranie dverí, dezinfekcia vyklápacích stolíkov) a iné opatrenia na minimalizáciu kontaktov (napr. počas krátkych ciest trajektom by sa mohlo cestujúcim povoliť zostať v osobnom automobile alebo nákladnom vozidle, ak možno dostatočne zabezpečiť celkovú bezpečnosť).
- h) Uprednostniť by sa mala preprava osôb so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou, ako aj starších osôb. Pracovníkom v doprave, ktorí v súlade s pravidlami EÚ o právach cestujúcich poskytujú pomoc osobám so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou, ako aj starším osobám, by sa mali poskytnúť potrebné osobné ochranné prostriedky.
29. Cestujúci by mali v dopravných uzloch a vo vozidlách hromadnej dopravy nosiť rúška, najmä tam, kde nie je vždy možné úplne dodržiavať opatrenia na obmedzenie fyzického kontaktu ⁽¹⁴⁾. Materiály s prístupnými informáciami pre cestujúcich o bezpečnom správaní (udržiavanie bezpečnej vzdialenosti, umývanie rúk atď.) by mali byť na viditeľnom mieste. Mali by sa vypracovať protokoly na riadenie potenciálnych infekcií v takýchto zariadeniach, s ktorými by sa pracovníci v doprave mali dôkladne oboznámiť a ktoré by mali byť ľahko dostupné cestujúcim.
30. Tam, kde je náročnejšie zaistiť obmedzenie fyzického kontaktu, by sa mali zaviesť dodatočné ochranné opatrenia, ktoré zaručujú rovnocennú úroveň ochrany. Navyše ak existujú rôzne spôsoby, ako sa dostať na miesto určenia, mali by sa uprednostniť možnosti, pri ktorých možno primerane zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu v súlade s odporúčaniami orgánov verejného zdravotníctva.
31. Prioritou by malo byť zníženie rizika infekcií v dopravných uzloch a vozidlách vo všetkých druhoch dopravy. Pri všetkých druhoch dopravy by sa malo vykonávať zintenzívnené a pravidelné čistenie a dezinfekcia dopravných uzlov a vozidiel. V dopravných uzloch a vo vozidlách by mali byť k dispozícii čistiace/dezinfekčné gély.
32. V dopravných uzloch by mali byť dostupné zariadenia a zavedené protokoly na okamžitú izoláciu osôb s podozrením na infekciu ochorením COVID-19, kým sa neprijmú ďalšie vhodné opatrenia. Na tento účel by sa mali zriadiť vyhradené bezpečné zóny a vyškoliť špecializovaný personál s primeranými ochrannými prostriedkami. Po zrušení obmedzení by sa vzhľadom na rastúci objem dopravy mali posilniť existujúce zdravotnícke zariadenia a zdravotnícky personál (napr. na letiskách, v prístavoch alebo na palube lodí).
33. Mal by sa uprednostniť elektronický predaj lístkov a pokročilé rezervácie sedadiel s cieľom obmedziť zhukovanie skupín cestujúcich v určitých oblastiach (t. j. pri automatoch na lístky a na predajných miestach) a lepšie kontrolovať povolený počet cestujúcich. Zároveň treba zabezpečiť, aby si lístok mohli kúpiť aj osoby, ktoré nemajú elektronické prostriedky alebo nie sú schopné ich používať. V čo najväčšej možnej miere by sa malo uprednostniť bezkontaktné prostredie.
34. Predaj iného tovaru, vrátane potravín a nápojov, sa môže vo vozidlách obmedziť. Na zníženie rizika infekcií by prevádzkovatelia integrovaných maloobchodných prevádzok v cestovnom ruchu, ako sú bezcolné predajne, mali prijať primerané opatrenia, ako napríklad: riadenie tokov cestujúcich s cieľom zabezpečiť dodržiavanie bezpečnej vzdialenosti (vrátane podlahových značiek, optimalizácie usporiadania predajne, prípadne obmedzenia počtu zákazníkov), pravidelné čistenie a dezinfekcia priestorov, vybavenia a tovaru, zriadenie bariér medzi zákazníkmi a pracovníkmi pri pokladniach, inštalácia dostatočného počtu zariadení na dezinfekciu rúk v celej predajni a uloženie povinnosti používať ich, najmä pri vchode a východe, zabezpečenie jasne viditeľných informácií pre zákazníkov o vhodnom bezpečnom správaní a zabezpečenie toho, aby bol personál predajne primerane vyškolený a vybavený, pokiaľ ide o kontakt so zákazníkmi a manipuláciu s tovarom, v súlade s usmerneniami zdravotníckych orgánov o bezpečnom správaní počas pandémie COVID-19.

⁽¹⁴⁾ „Rúška“ je všeobecný výraz, ktorý zahŕňa lekárske aj iné rúška. ECDC uvádza, že „by sa mohlo zvážiť používanie iných ako lekárske rúšok z rôznych textílií, najmä ak v dôsledku problémov s dodávkami musia lekárske rúška prednostne používať zdravotnícki pracovníci ako osobný ochranný prostriedok“ (<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>). Je na vnútroštátnych zdravotníckych/bezpečnostných orgánoch, aby v diskusii so zainteresovanými stranami zastupujúcimi jednotlivé druhy dopravy bližšie špecifikovali dostupnosť a iné faktory na základe epidemiologického rizika v danej krajine. Niektorí pracovníci v doprave a cestujúci môžu byť vystavení rôznym stupňom rizika.

35. Okrem iných opatrení zameraných na obmedzenie rizika infekcie by cestujúci mohli napríklad prostredníctvom aplikácií dobrovoľne využívať technológiu sledovania kontaktov a zasielania výstrah s cieľom odhaliť a prerušiť reťazce nákazy a znížiť riziko ďalšieho prenosu, kým takéto riziko pretrváva. Prístup k dopravným službám by nemal byť podmienený používaním aplikácií na sledovanie kontaktov. Vzhľadom na cezhraničnú povahu dopravy je dôležité zabezpečiť interoperabilitu a vzájomné uznávanie takýchto opatrení. Opatrenia na sledovanie kontaktov by v prípade vykonávania mali byť prísne obmedzené na účely riešenia pandémie COVID-19 a mali by sa stanovíť v súlade so spoločným súborom nástrojov EÚ pre mobilné aplikácie na sledovanie kontaktov v rámci boja proti pandémie COVID-19, ktorý vypracovala sieť elektronického zdravotníctva (eHealth) ⁽¹⁵⁾, s usmerneniami Komisie pre aplikácie ⁽¹⁶⁾ a s usmerneniami Európskeho výboru pre ochranu údajov ⁽¹⁷⁾, aby sa zabezpečila najvyššia úroveň ochrany údajov.
36. Prevádzkovatelia dopravy a poskytovatelia služieb by mali mať zavedené špecifické protokoly pre prípad, že cestujúci počas cesty alebo bezprostredne po nej, prípadne počas pobytu v niektorom dopravnom uzle ochorejú alebo prejavujú príznaky ochorenia COVID-19. V takýchto protokoloch by sa mohli uvádzať jednoznačne určené bezpečné zóny pre cestujúcich s príznakmi, kroky vymedzené na minimalizáciu ich vystavenia iným cestujúcim a pracovníkom v doprave, spôsoby ako získať a analyzovať všetky relevantné informácie o ich kontaktoch s inými cestujúcimi a pracovníkmi v doprave atď. V prípade ciest s rezerváciami by sem mala patriť aj možnosť identifikovať a upozorniť spolucestujúcich, ktorí boli v ich blízkosti.

d) *Ďalšie smerovanie*

37. V záujme obnovenia bežnej úrovne dopravných služieb a prepojenosti bude do nájdenia vakcíny potrebné flexibilne kombinovať zintenzívnenie využívania vhodných osobných ochranných prostriedkov, primerané a bezpečné vetranie podľa možnosti s použitím vonkajšieho vzduchu a bez výlučnej cirkulácie vnútorného vzduchu a posilnenie kapacít dobrovoľného sledovania kontaktov, ako aj kapacít na dekontamináciu.
38. V strednodobom/dlhodobom horizonte sa odporúča, aby sa všetky mimoriadne opatrenia zavedené počas pandémie COVID-19 nepretržite monitorovali, posudzovali a včas prehodnocovali, ak si epidemiologická situácia nevyžiada ich rozšírenie alebo predstavujú prínos z hľadiska zlepšenia dopravných systémov a efektívnosti dopravy.
39. Prebiehajúce uplatňovanie opatrení na zamedzenie šírenia pandémie, ako aj ich zmierňovanie a postupné obnovenie dopravných služieb a prepojenosti by nemali viesť k zníženiu (ani dočasnému) vysokej úrovne štandardov EÚ v oblasti bezpečnosti a bezpečnostnej ochrany v doprave, a to ani čo sa týka zdravia a bezpečnosti pracovníkov v doprave. Treba sa vyhnúť tomu, aby sa k problémom, ktorým čelíme z dôvodu vypuknutia pandémie COVID-19, pridali problémy v oblasti bezpečnosti či bezpečnostnej ochrany v doprave.

III. Praktické usmernenia ku konkrétnym opatreniam na zaistenie bezpečnosti osobnej dopravy pre všetky druhy dopravy v situácii vyvolanej pandemiou COVID-19

a) *Prierezové odporúčania*

40. Uvedenými zásadami by sa počas ukončovania obmedzení spojených s nákazou COVID-19 a následného oživenia mala riadiť celková postupná obnova a zvyšovanie objemu osobnej dopravy v celej EÚ v prípade všetkých druhov dopravy. Tieto spoločné zásady by mali uľahčiť vzájomné uznávanie zavedených opatrení v rámci EÚ, ale aj vo vzťahu ku krajinám mimo EÚ, čím by sa umožnilo efektívne pokračovanie dopravných služieb. Ako sa uvádza v predchádzajúcom oddiele, niektoré zásady a opatrenia by sa s osobitnými úpravami zohľadňujúcimi okolnosti jednotlivých druhov dopravy, ako aj potreby a uskutočniteľnosť mali uplatňovať v dopravných uzloch a vozidlách všetkých druhov dopravy.
41. Medzi takéto prierezové opatrenia patria najmä tieto:
- a) Aspoň počas počiatočného uvoľnenia obmedzení môže byť potrebné znížiť počet cestujúcich vo vozidlách v určitých druhoch dopravy, aby sa zabezpečilo, že budú primerane dodržané uplatniteľné požiadavky na obmedzenie fyzického kontaktu.

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf.

⁽¹⁶⁾ Oznámenie Komisie Usmernenie týkajúce sa aplikácií podporujúcich boj proti pandémie COVID 19 v súvislosti s ochranou údajov (Ú. v. EÚ C 124I, 17.4.2020, s. 1).

⁽¹⁷⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en.

- b) Za ďalšiu vrstvu zmiernovania rizika by sa malo považovať dobrovoľné používanie aplikácií na sledovanie kontaktov.
 - c) Pracovníci v doprave by mali byť vybavení osobnými ochrannými prostriedkami a podľa možnosti by mali byť oddelení od cestujúcich zábranami.
 - d) Časté čistenie a dezinfekcia dopravných uzlov a vozidiel a zvýšená frekvencia zberu odpadu.
 - e) Systematická inštalácia zariadení na dezinfekciu rúk a uloženie povinnosti používať ich vždy, keď je to možné.
 - f) Posilnenie vetrania, filtrovania vzduchu a v prípade potreby uprednostnenie využívania vonkajšieho vzduchu.
 - g) Nosenie ochranných rúšok cestujúcimi, a to najmä vtedy, ak nie je vždy možné úplne dodržiavať opatrenia na dodržanie bezpečnej vzdialenosti.
 - h) Cestovné lístky a informácie by sa mali poskytovať elektronicky a automaticky. Mal by sa dôrazne podporovať a uprednostňovať elektronický predpredaj cestovných lístkov, ako aj pokročilé postupy odbavenia cestujúcich, rezervácie a registrácie.
 - i) Odbavenie cestujúcich, ako aj nakládka a vykládka batožiny by mali byť zorganizované tak, aby sa zabránilo zhlukovaniu cestujúcich.
 - j) S cieľom obmedziť kontakt medzi personálom a cestujúcimi by sa podľa možnosti malo podporovať, aby sa služby a strava poskytované na palube predobjednávali v čase rezervácie.
 - k) V dopravných uzloch a vo vozidlách by mali byť zreteľne zobrazené prístupné informácie o zavedených postupoch bezpečného správania, ako aj požadované ochranné prostriedky pre cestujúcich a mali by byť k dispozícii pred začiatkom cesty.
42. Organizácie zainteresovaných strán, prevádzkovatelia a poskytovatelia služieb pôsobiaci v rôznych druhoch dopravy by mali vypracovať a zaviesť primerané opatrenia zamerané na situácie špecifické pre jednotlivé druhy dopravy. Tieto opatrenia by mali byť v súlade so zásadami a odporúčaniami stanovenými v týchto usmerneniach, a to tak so všeobecnými, ako aj s tými, ktoré sa uplatňujú osobitne v jednotlivých druhoch dopravy. Tieto opatrenia by sa mali priebežne preskúmavať a v prípade potreby by sa mali prispôsobiť tak, aby sa zabezpečila ich účinnosť pri ochrane zdravia pracovníkov v doprave a cestujúcich.
43. Okrem toho by sa mali zaviesť a uplatňovať tieto opatrenia, ktoré zohľadňujú osobitné charakteristiky a potreby jednotlivých druhov dopravy:
- b) *Letecká doprava*
44. Letecká doprava má dlhodobé skúsenosti s riadením rizík v oblasti bezpečnosti a ochrany a prevádzka vo vysoko kontrolovanom prostredí je pre ňu bežná. Na prekonanie tejto krízy bude nevyhnutné znovu získať dôveru cestujúcich v bezpečnosť letectva ako druhu dopravy. Preto bude kľúčové, aby zainteresované strany v oblasti letectva a zdravotníctva v širokom meradle komunikovali o zavedených opatreniach, ako aj o tom, ako tieto opatrenia zmiernujú riziká. Odvetvie leteckej dopravy by malo zabezpečiť, aby opatrenia boli veľmi dobre viditeľné, koordinované a aby sa priebežne oznamovali cestujúcim.
45. Zmierňovanie rizika šírenia COVID-19 by sa malo riadiť rovnakými zásadami, aké sa používajú pri riadení rizík v oblasti bezpečnosti a ochrany vrátane monitorovania dodržiavania opatrení, pravidelného preskúmania ich účinnosti a prispôbovania opatrení meniacim sa potrebám a zlepšujúcim sa metódam a technológiám, pričom sa však musí zohľadniť to, že letiská a letecké spoločnosti nie sú kvalifikované poskytovať zdravotnícke služby, ako napríklad prijímať rozhodnutia o zdravotnom skríningu cestujúcich, čo by mali vykonávať príslušné orgány.
46. S cieľom zabezpečiť, aby boli opatrenia pri odlete a prilete porovnateľné, čím sa zabráni, aby sa cesta stala buď príliš zložitou, alebo dokonca nemožnou, je nevyhnutné zaistiť, aby rovnocenné opatrenia, ktoré sú založené na spoločných zásadách a z ktorých každé primeraným spôsobom zmiernuje relevantné zdravotné riziká, boli na mieste odletu a priletu vzájomne akceptované. Na tento účel je užitočné vypracovať konkrétne kritériá, ktoré by sa mali premietnuť do medzinárodne uznávaného prístupu. Používanie rovnocenných štandardov a uplatňovanie reciprocity, pokiaľ ide o opatrenia a ich akceptovanie, môže byť základným predpokladom fungovania leteckej dopravy v EÚ a v globálnom kontexte. Preto bude nevyhnutná úzka spolupráca s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ, a medzinárodnými partnermi vrátane Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO).

47. Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) a príslušné orgány, ako aj Agentúra Európskej únie pre bezpečnosť letectva (EASA) v spolupráci s Komisiou v nadchádzajúcich týždňoch predložia technické operačné usmernenia na uľahčenie koordinovaného prístupu a na pomoc vnútroštátnym orgánom civilného letectva, leteckým spoločnostiam, letiskám a iným zainteresovaným stranám v oblasti letectva. V týchto technických operačných usmerneniach sa zohľadnia zásady riadenia bezpečnosti vypracované na zaistenie bezpečnosti európskeho systému leteckej dopravy a stanoví sa v nich základný protokol o zdravotnej bezpečnosti v leteckej doprave, ktorý sa podľa návrhu má uplatňovať v celej EÚ.
48. Mal by obsahovať tieto opatrenia:
- Posilnenie vetrania, filtrácia vzduchu podľa štandardov uplatňovaných v nemocniciach a vertikálne prúdenie vzduchu.
 - Obmedzenie rizík spojených s kontamináciou v celom procese cestovania (napr. predchádzanie koncentrácií cestujúcich, obmedzenie interakcie na palube, preskúmanie najvhodnejšieho pridelenia miest na sedenie na základe technických obmedzení a uprednostňovanie elektronických dokumentov a platobných prostriedkov).
 - Obmedzenie pohybu v kabíne (napr. menej príručnej batožiny, menej interakcií s posádkou).
 - Primerané riadenie tokov cestujúcich (napr. nabádanie k včasnému príchodu na letisko; uprednostňovanie elektronického/samoobslužného odbavenia cestujúcich; zabezpečenie dodržiavania bezpečnej vzdialenosti a minimalizácie kontaktu na miestach odovzdávania batožiny, bezpečnostnej a hraničnej kontroly, pri nástupe na palubu, ako aj pri vyzdvihnutí batožiny); cestujúcim by sa mali pred cestou poskytovať prístupné informácie o postupoch na letisku.
49. S cieľom zaviesť opatrenia pre prevádzku letov jednotne v celej EÚ sa v pripravovaných technických operačných usmerneniach EASA/ECDC budú v úzkej koordinácii s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi špecifikovať ďalšie zmierňujúce opatrenia.
- c) *Cestná doprava*
50. Na obmedzenie rizika nákazy pre účastníkov cestnej premávky by sa mala zabezpečiť vysoká úroveň hygieny vo všetkých častiach terminálov, odpočívadiel (napr. pozdĺž diaľnic), krytých parkovísk, čerpacích a nabíjajúcich staníc vrátane pravidelného čistenia a dezinfekcie. Na staniciach by sa malo zaviesť riadenie toku cestujúcich. Ak nie je možné zabezpečiť primeranú úroveň verejného zdravia, malo by sa zväziť uzatvorenie určitých zastávok alebo staníc.
51. Autobusová a autokarová doprava: Na postupné obnovenie cestovania autobusmi a autokarmi budú potrebné vhodné opatrenia, ktorých uplatňovanie by malo odrážať odlišnosti medzi regionálnymi a diaľkovými linkami. Aby boli prístupy účinné, mali by sa najmä v prípade medzinárodných autobusových a autokarových liniek koordinovať medzi členskými štátmi a prevádzkovateľmi. Mali by sa zaviesť bezpečné prevádzkové postupy, medzi nimi napríklad nastupovanie zadnými dverami a používanie okien na vetranie v čo najväčšej možnej miere namiesto klimatizácie. Okrem toho by sa v uskutočniteľnej miere malo optimalizovať obsadenie sedadiel (napr. rodiny môžu sedieť spolu, zatiaľ čo osoby, ktoré necestujú spolu, by mali sedieť oddelene). V minibusoch by cestujúci nemali mať možnosť sedieť vedľa vodiča, pokiaľ nie je možné fyzické oddelenie. Prevádzkovateľom pravidelnej autobusovej dopravy sa bude musieť umožniť v závislosti od vnútroštátnych obmedzení postupne opätovne vybudovať sieť liniek. Na tento účel by členské štáty mali zaviesť zjednodušené a zrýchlené postupy, ktoré prevádzkovateľom umožnia rýchlo prispôsobiť služby bez toho, aby bolo ohrozené zdravie a bezpečnosť pracovníkov v doprave. Kontakt zamestnancov s batožinou cestujúcich by mal byť podľa možnosti obmedzený a nakládku a vykládku vlastnej batožiny by mali prevziať samotní cestujúci.
52. Preprava autom/dodávkou na požiadanie (taxi, súkromne prenajímané vozidlá): Taxislužby a služby so súkromne prenajímanými vozidlami z veľkej časti pokračovali v prevádzke, pričom mali zavedené osobitné ochranné opatrenia pre vodičov a obmedzenia na jedného cestujúceho alebo niekoľko osôb žijúcich v tej istej domácnosti. Tieto služby by mali pokračovať v prevádzke a dodržiavať pritom špecifické hygienické opatrenia a opatrenia na zmiernenie rizika. Spoločnosti by mali vodičov vybaviť rúškami a dezinfekčnými prostriedkami. Vnútrajšok vozidiel by sa mal čo najčastejšie dezinfikovať. Vodiči taxíkov a súkromne prenajímaných vozidiel by sa mali vyhýbať fyzickému kontaktu s cestujúcimi a vždy by sa mal uprednostňovať elektronický spôsob platby. Spoločnosti by mali vybaviť vozidlá priehradkami (napr. plastovými záclonami alebo zábranami) na fyzické oddelenie a obmedzenie kontaktu vodiča s cestujúcimi. Cestujúci by nemali mať možnosť sedieť vedľa vodiča, pokiaľ nie je možné fyzické oddelenie. Spoločnosti by mali cestujúcim pred cestou poskytnúť relevantné informácie.

d) *Železničná doprava*

53. V záujme obnovenia osobnej dopravy bude dôležité ubezpečiť cestujúcich o tom, že využívanie hromadnej dopravy je bezpečné. O opatreniach sa musí dostatočne informovať, musia byť viditeľné a účinné. Aby boli účinné, musia sa najmä v prípade medzinárodnej železničnej dopravy koordinovať medzi členskými štátmi a prevádzkovateľmi. Združenia odvetvia železničnej dopravy a organizácie pracovníkov v tomto sektore pracujú na spoločných pravidlách.
54. Vzhľadom na vysoký počet denne prepravených cestujúcich a počet obsluhovaných staníc závisí dodržiavanie všeobecných pravidiel bezpečného správania v záujme ochrany verejného zdravia, najmä dodržiavanie primeranej vzdialenosti, aj od úsilia a zodpovednosti každého cestujúceho. Optimálna úroveň dodržiavania opatrení by sa mala zabezpečiť náhodnými kontrolami.
55. Keďže železnice neprestali fungovať ani počas šírenia ochorenia COVID-19, je už zavedených množstvo opatrení, ktoré možno zachovať a v prípade potreby prispôsobiť:
- a) V prípade potreby by sa vo vlakoch mala uplatňovať povinnosť zachovávať bezpečnú vzdialenosť, najmä kým sú počty cestujúcich pomerne nízke. Aby sa zachovávanie vzdialenosti umožnilo, mala by sa v prípade potreby zvýšiť frekvencia a kapacita vlakov, a tak znížiť hustota cestujúcich.
 - b) Prevádzkovatelia železničnej dopravy by mali v diaľkových a regionálnych vlakoch zaviesť povinnú rezerváciu sedadiel s označením mena/východiskovej s cieľovej stanice cestujúcich. Alternatívne, a najmä vo vlakoch na krátke vzdialenosti, by cestujúci, okrem cestujúcich z tej istej domácnosti, mali byť povinní ponechať sedadlá medzi sebou voľné.
 - c) Prevádzkovatelia železničnej dopravy by na riadenie kapacity mali využívať palubné systémy na počítanie cestujúcich (na základe hmotnosti, počtu krokov v priestore dverí, ako aj počítacie algoritmy CCTV, ktoré neumožňujú identifikáciu osôb), ktoré sú dostupné hlavne pre vlaky dochádzkovej a prímestskej dopravy. Zostavovanie cestovných poriadkov a pridelovanie trás si môžu vyžadovať pružné úpravy, medzi nimi aj koordinovanú optimalizáciu kapacity, ktorá odráža dopyt a potrebu nižšej hustoty cestujúcich.
 - d) Na staniciach by sa malo zaviesť riadenie toku cestujúcich. Ak nie je možné zabezpečiť primeranú úroveň verejného zdravia, malo by sa zväziť uzatvorenie určitých zastávok alebo staníc.
 - e) Aby sa zabránilo zhlukovaniu cestujúcich, malo by sa cestovanie v čase mimo špičky podporovať stimulmi, ako je napríklad úprava cien alebo flexibilný pracovný čas v prípade vlakov využívaných na dochádzku do práce.
 - f) Dvere by sa mali na každej zastávke otvárať automaticky alebo by ich mal otvárať na diaľku vodič, aby sa cestujúci nemuseli dotýkať kľúčiek či tlačidiel na dverách.
56. Železničná agentúra Európskej únie (ERA), ktorá disponuje príslušným know-how v oblasti prevádzky železníc a spoločných bezpečnostných metód, ako aj rozsiahlou sieťou komunikačných kanálov (s úradmi, prevádzkovateľmi a výrobcami), je pripravená zohrávať kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní výmeny najlepších postupov. Spoločný podnik Shift2Rail už skúma možnosti podpory vývoja aplikácií založených na anonymizovaných a agregovaných údajoch⁽¹⁸⁾, ktoré umožnia pochopiť zhlukovanie cestujúcich na staniciach a mohli by byť užitočné aj pre verejnú dopravu.

e) *Vodná doprava*

57. Osobná vodná doprava bola výrazne obmedzená. Na obnovenie dôvery cestujúcich, ako aj posádok budú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí verejné zdravie. Tieto opatrenia by sa mali prispôsobiť druhu plavidla a charakteru a dĺžke plavby, ktoré sa v odvetví vodnej dopravy môžu výrazne líšiť. Môže vzniknúť potreba zvýšiť počet plavidiel a plavieb, najmä tam, kde je z dôvodu prepojenia so vzdialenými oblasťami a ostrovmi nevyhnutná preprava trajektmi.

⁽¹⁸⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/518 z 8. apríla 2020 o spoločnom súbore nástrojov Únie na využívanie technológií a údajov na boj proti kríze spôsobenej ochorením COVID-19 a jej prekonanie, najmä pokiaľ ide o mobilné aplikácie a využívanie anonymizovaných údajov o mobilite (Ú. v. EÚ L 114, 14.4.2020, s. 7).

58. Opatrenia týkajúce sa pracovníkov v námornej doprave sú podrobne opísané v usmerneniach o ochrane zdravia osôb na palube lodí⁽¹⁹⁾. Pracovníci, a to aj tí, ktorí pracujú na palubách lodí a v prístavoch, by mali mať počas svojej práce nepretržitý prístup k osobným ochranným prostriedkom⁽²⁰⁾ a k primeranej zdravotnej starostlivosti. Na zamedzenie rizika prenosu nákazy by sa mali čo najviac obmedziť priame interakcie medzi osobami na palube.
59. Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA) je pripravená podporovať výmenu najlepších postupov a informácií, ktoré môžu byť užitočné pre príslušné orgány a zainteresované strany (napr. v oblasti lokalizácie plavidiel, podávania správ o zdraví atď.). Vzhľadom na medzinárodnú povahu lodnej dopravy bude navyše na uľahčenie globálnej kooperácie a rovnocennosti, ako aj reciprocity opatrení a postupov v reakcii na pandémiu COVID-19 dôležitá spolupráca s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ, a s medzinárodnými organizáciami vrátane Medzinárodnej námornej organizácie (IMO).
60. Na základe existujúcich skúseností a opatrení, ktoré už uplatňujú členské štáty, by prevádzkovatelia a všetky ostatné subjekty pôsobiace vo vodnej doprave (prístavy, terminály pre trajekty, príslušné vnútroštátne orgány) mali uplatňovať tieto opatrenia:
- Zabezpečiť, aby na plavidlách bolo možné dodržiavať požiadavky na bezpečnú vzdialenosť, a to aj znížením počtu cestujúcich, ktorým sa umožní vstup na palubu.
 - Obmedziť prístup k nástupným a výstupným mólom na cestujúcich s cestovnými lístkami a prideliť cestujúcim miesta na sedenie.
 - Prístavy by mali zvážiť vytvorenie vyhradených uličiek na oddelenie nástupu a výstupu cestujúcich.
 - Ak to podmienky dovoľia, presunúť čo najviac cestujúcich do otvorených priestorov plavidla.
 - Ak sa cestujúcim odporúča alebo sa od nich vyžaduje, aby počas krátkych plavieb (trvajúcich napr. menej než jednu hodinu) zostali na palube trajektu vo svojich vozidlách, takéto opatrenie by sa malo uplatňovať len na otvorených palubách, pokiaľ nie sú v súlade s uplatniteľnými pravidlami EÚ prijaté dodatočné bezpečnostné opatrenia. V prípade potreby by sa mala kapacita palúb upraviť tak, aby sa zaistila bezpečnosť, a mal by na nich byť prítomný personál vyškolený na potlačenie požiaru.
 - Čistenie a dezinfekcia lodí a zariadení na pobreží by sa mali riadiť postupmi odporúčanými⁽²¹⁾ v jednotnej akcii Zdravé brány do EÚ.
 - Výletné lode a prípadne aj trajekty by mali na čistenie a hygienu vypracovať špecializované protokoly, ktoré minimalizujú riziko krížovej kontaminácie medzi kajutami cestujúcich.
 - Medzi prevádzkovateľmi lodí a zariadeniami na pobreží by sa mali vypracovať protokoly týkajúce sa osôb s podozrením na infekciu COVID-19 alebo s potvrdenou infekciou COVID-19, ktoré by mali obsahovať aj opatrenia pred cestou, počas nej a po ceste. Na tento účel by mali byť k dispozícii postupy zdravotného skríningu, priestory na karanténu a mala byť zabezpečená primeraná interakcia s osobou v karanténe.
 - Výletné lode by mali mať na palube primeranú kapacitu na testovanie COVID-19, ktorá sa použije v prípade podozrenia na infekciu u cestujúceho alebo člena posádky.
61. Vypuknutie nákazy COVID-19 na výletných lodiach v minulosti poukázalo na mimoriadnu zraniteľnosť uzavretých prostredí počas dlhých plavieb. Pred obnovením prevádzky výletných lodí by ich prevádzkovatelia mali zaviesť prísne postupy na obmedzenie rizika prenosu nákazy na palube a zabezpečiť primeranú lekársku starostlivosť v prípade infekcií. Postupná obnova výletných plavieb by sa mala koordinovať tak na úrovni EÚ, ako aj na medzinárodnej úrovni, pričom by sa mala zohľadniť situácia v oblasti verejného zdravia v príslušných

⁽¹⁹⁾ Oznámenie Komisie Usmernenia o ochrane zdravia, repatriácii a cestovných službách pre námorníkov a ďalšie osoby na palube lodí (Ú. v. EÚ C 119, 14.4.2020, s. 1).

⁽²⁰⁾ Jednotná akcia Zdravé brány do EÚ, Prehľad osobných ochranných prostriedkov (OOP) odporúčaných pre personál na miestach vstupu a pre posádky na palube dopravných prostriedkov v situácii zapríčinennej pandémiou COVID-19.

⁽²¹⁾ Odporúčané postupy na čistenie a dezinfekciu lodí počas pandémie alebo ak bol na palube zistený prípad COVID-19; https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_COVID-19_Cleaning_Disinfection_ships_09_4_2020_F.pdf?ver=2020-04-09-124859-237.

krajinách. Prevádzkovatelia výletných lodí by pred začatím plavby spolu s prístavmi na trase mali zabezpečiť, že v prípade potreby sa budú môcť postarať o poskytnutie lekárskeho ošetrovania cestujúcim a členom posádky a o organizáciu repatriácií a výmen posádok. V záujme kontinuity a bezpečnosti námornej dopravy bude Komisia naďalej prijímať kroky na uľahčenie a koordináciu úsilia členských štátov, ktoré umožní striedanie posádok v ich prístavoch.

f) *Mestská mobilita*

62. V mnohých mestách a regiónoch verejná doprava (autobusy, metro, električky, mestské a prímestské vlaky atď.) nepretržite funguje počas celého trvania pandémie COVID-19. S cieľom pripraviť sa na obdobie, keď sa opäť zvýšia počty cestujúcich, a zabezpečiť ich maximálnu bezpečnosť by sa podľa potreby mali zaviesť opatrenia, ako napríklad:
- a) Požadovať dodržiavanie minimálnej bezpečnej vzdialenosti, napríklad použitím nálepiek alebo značiek na podlahe na nasmerovanie cestujúcich vo vozidlách tak, aby sa zachovala bezpečná vzdialenosť.
 - b) Kontakty medzi vodičmi a cestujúcimi by sa mali minimalizovať (napr. používaním zábran, zatváraním predných dverí, podporou používania elektronických lístkov a platobných metód).
 - c) Zvýšiť a prispôbiť prevádzkovú frekvenciu a upraviť linky tak, aby sa pri zvýšení počtu cestujúcich umožnilo dodržiavanie bezpečnej minimálnej vzdialenosti a aby sa zlepšila obslužnosť niektorých cieľových staníc (napr. ak je mimoriadne vysoký dopyt).
 - d) Dvere by sa mali na každej zastávke otvárať automaticky alebo by ich mal otvárať na diaľku vodič, aby sa cestujúci nemuseli dotýkať kľúčiek či tlačidiel na dverách.
 - e) Využitím inovačných technológií a mobilných aplikácií (napr. predikcia hustoty a vzniku davov cestujúcich, inštalácia priehradiek pre cestujúcich pri dverách s obmedzovaním ich maximálneho počtu, pridelovanie časových intervalov na cestovanie podľa rezervácie atď.) optimalizovať toky cestujúcich na staniách a v dopravných uzloch tak, aby sa zabránilo ich zhlukovaniu a vzniku špičiek a aby sa minimalizovali kontakty, a umožniť flexibilitu pracovných hodín.
63. Je nevyhnutné jasne informovať o všetkých prijatých opatreniach, uľahčiť ich hladké zavádzanie, upokojiť občanov a zachovať ich dôveru vo verejnú dopravu. Ako účinné sa prejavujú aj komunikačné kampane (napr. nálepky, na ktorých sa dá stáť). Účinky mnohých opatrení, ktoré môžu byť potrebné (napr. riadenie davov a prístupu k dopravným uzlom a vozidlám, obmedzenie fyzického kontaktu atď.), presahujú rámec verejnej dopravy a takéto opatrenia by sa mali koncipovať v spolupráci so zdravotníckymi orgánmi a inými zainteresovanými stranami, pričom by mali byť jasne vymedzené práva a povinnosti všetkých aktérov. Mimoriadne náklady, ktoré takto vzniknú, by mali byť zapracované do zmlúv o poskytovaní služieb vo verejnom záujme.
64. Riešenia v oblasti zdieľanej mobility: Spoločnosti pôsobiace v oblasti zdieľanej mobility by na ochranu vodičov a cestujúcich pred infekciou mali prijať rôzne opatrenia. Vozidlá na prenájom by sa mali dôkladne dezinfikovať po každom použití a vozidlá používané na car-sharing by sa mali dezinfikovať aspoň raz za každý deň používania. Mala by sa zaviesť posilnená dezinfekcia v službách poskytovaných na stanovištiach (napr. zdieľanie bicyklov). Spoločnosti prenajímajúce elektrické kolobežky a bicykle by ich mali dezinfikovať prinajmenšom pri každej výmene batérie.
65. Aktívna mobilita: Mnohé európske mestá počas pandémie COVID-19 podnikajú kroky na dosiahnutie toho, aby sa aktívna mobilita (napr. chôdza a bicyklovanie) stala bezpečnou a atraktívnejšou možnosťou mobility. Na uspokojenie potreby obyvateľov pohybovať sa bezpečne a efektívne by mestské oblasti mohli zvážiť dočasné rozšírenie chodníkov a zväčšenie priestoru na cestách pre alternatívy aktívnej mobility a súčasne by v rozšírených oblastiach aktívnej mobility mohli pristúpiť k obmedzeniu povolenej rýchlosti vozidiel.
66. Na špecializovaných platformách a v špecializovaných sieťach sa začala výmena najlepších postupov, nápadov a inovácií v záujme bezpečnej mobility v mestských a prímestských oblastiach počas pandémie COVID-19 a ich zdieľanie má kľúčový význam pre ďalší rozvoj takejto spolupráce a výmeny poznatkov. Komisia zhromaždí členské štáty, miestne orgány a zainteresované strany pôsobiace v oblastiestskej mobility s cieľom analyzovať vplyv pandémie, vyvodit' ponaučenia a zozbierať doteraz získané skúsenosti a v súlade s európskou zelenou dohodou identifikovať príležitosti pre budúcu, udržateľnejšiu mobilitu v EÚ.

IV. Záver

67. Komisia bude naďalej spolupracovať s ostatnými inštitúciami, agentúrami a orgánmi EÚ, členskými štátmi, zainteresovanými stranami v oblasti dopravy a medzinárodnými partnermi s cieľom koordinovať činnosti a uľahčiť vykonávanie týchto usmernení transparentným a objektívnym spôsobom. Predovšetkým bude monitorovať, či opatrenia proti šíreniu nákazy a ich postupné uvoľňovanie nenarušujú jednotný trh ani nevytvárajú medzi prevádzkovateľmi dopravy a poskytovateľmi služieb v EÚ diskriminačné účinky, ktoré sú v rozpore so zmluvami, a že nerobia rozdiely medzi občanmi EÚ alebo pracovníkmi na základe štátnej príslušnosti.
 68. Situácia zostáva dynamická a Komisia bude aj naďalej spolupracovať s príslušnými orgánmi, organizáciami zainteresovaných strán, prevádzkovateľmi dopravy a poskytovateľmi služieb pri prispôbovaní a aktualizácii prístupov a opatrení, pričom zohľadní najnovší epidemiologický vývoj, spätnú väzbu o účinnosti existujúcich opatrení a potreby občanov EÚ a nášho hospodárstva. Kým pandémia COVID-19 pokračuje, verejné orgány, zainteresované strany a občania musia zostať ostražití a musí sa udržiavať vysoká úroveň pripravenosti na potenciálny nárast infekcií. V tejto súvislosti bude Komisia priebežne monitorovať uplatňovanie týchto usmernení a v prípade potreby ich aktualizovať, aby sa zabezpečila ich účinnosť v meniacich sa podmienkach.
 69. Pri obnove dopravných služieb a prepojenosti sa treba sústrediť na udržateľné a inteligentné oživenie odvetvia dopravy v EÚ, aby mohlo znovu získať silu, ktorú malo pred krízou, udržať si konkurencieschopnosť na celosvetovej úrovni a aby naďalej mohlo byť základnou súčasťou hospodárstva EÚ a života občanov. Skúsenosti získané počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19 sa v roku 2020 zohľadnia v nadchádzajúcej stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu.
-

OZNÁMENIE KOMISIE

Smerom k fázovému a koordinovanému prístupu k obnoveniu slobody pohybu a rušeniu kontrol na vnútorných hraniciach – COVID-19

(2020/C 169/03)

I. ÚVOD

Pandémia COVID-19 spôsobila vo všetkých európskych krajinách bezprecedentný stav zdravotnej núdze. V dôsledku neexistencie účinnej liečby či vakcíny a súčasného exponenciálneho nárastu počtu nakazených, ku ktorému v Európe dochádzalo od februára 2020, prijali mnohé členské štáty EÚ a krajiny pridružené k schengenskému priestoru ⁽¹⁾ (ďalej len „členské štáty“) ďalekosiahle opatrenia na zabránenie komunitnému šíreniu vrátane obmedzenia pohybu a fyzických kontaktov. Ako súčasť týchto opatrení zaviedli takmer všetky členské štáty v záujme ochrany verejného zdravia aj obmedzenie voľného pohybu vrátane dočasných kontrol na vnútorných hraniciach ⁽²⁾. Okrem toho sa na základe odporúčaní Komisie zo 16. marca ⁽³⁾, 8. apríla ⁽⁴⁾ a 8. mája ⁽⁵⁾ a praktických pokynov z 30. marca ⁽⁶⁾ začali na vonkajších hraniciach Únie uplatňovať obmedzenia ciest, ktoré nie sú nevyhnutné.

V posledných týždňoch Komisia a členské štáty zintenzívnili vzájomnú koordináciu, spoločné postupy a výmenu informácií. To pomohlo zmierniť vplyv týchto obmedzení a zároveň umožnilo obnoviť niektoré aspekty fungovania jednotného trhu vrátane dodávok základných tovarov a služieb v celej Európe, ako aj voľného pohybu v prípade nevyhnutného cezhraničného cestovania. Pri týchto prvotných opatrení bolo zámerom dosiahnuť rovnováhu medzi sledovaným cieľom, ktorým bolo oddialiť šírenie epidémie a znížiť tak riziko nadmerného tlaku na systémy zdravotnej starostlivosti, a potrebou obmedziť negatívne účinky na voľný pohyb osôb, tovaru a služieb.

Keďže zdravotná situácia sa postupne zlepšuje, tento rovnovážny stav by sa mal zmeniť v prospech návratu k neobmedzenému voľnému pohybu osôb a obnovy integrity schengenského priestoru, ktorý je jedným z najväčších výdobytkov európskej integrácie. Rušenie obmedzení je kľúčom k oživeniu hospodárstva. Obmedzenie voľného pohybu a opätovné zavedenie vnútorných hraníc škodí vnútornému trhu a plynulému fungovaniu dodávateľských reťazcov. A čo viac, škodí nášmu európskemu spôsobu života v Únii, v ktorej môžu občania slobodne cestovať cez hranice, či už ako pracovníci, študenti, rodinní príslušníci alebo turisti. Musíme pracovať na tom, aby sme tento základný výdobytok európskej integrácie obnovili.

Zámerom tohto oznámenia je vyzvať členské štáty, aby sa zapojili do procesu opätovného zavedenia neobmedzeného cezhraničného pohybu v Únii. Obnovenie voľného pohybu osôb a rušenie kontrol na vnútorných hraniciach musí byť postupným procesom, pri ktorom sa v prvom rade musí prihliadať na život a zdravie občanov. Obnovenie cestovania bude preto v prvom rade závisieť od epidemiologickej situácie, pričom bude v záujme zníženia zdravotných rizík sprevádzané takými opatreniami, ako je napr. uplatňovanie požiadaviek ochrany zdravia na jednotlivé druhy cestovania a typy ubytovania. Opätovné zavedenie cezhraničného pohybu je jedným zo základných predpokladov obnovenia cestovného ruchu a dopravy.

Spolu s týmto oznámením predkladá Komisia aj balík opatrení, ktoré majú opäť postaviť na nohy ekosystém cestovného ruchu, ktorý je jedným z hospodárskych, sociálnych a kultúrnych motorov Európy. V tomto oznámení sa uvádza, ako by postupné rušenie domácich a cezhraničných obmedzení v súlade so zásadou nediskriminácie malo byť sprevádzané postupným opätovným zavádzaním voľného pohybu Európanov a rušením kontrol na vnútorných hraniciach.

⁽¹⁾ Ku krajinám pridruženým k schengenskému priestoru patrí Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko.

⁽²⁾ Ako sa uvádza v bode 18 usmernení Komisie C(2020) 1753 zo 16. marca 2020, členské štáty môžu opätovne zaviesť dočasnú kontrolu na vnútorných hraniciach, ak je to opodstatnené z dôvodu zaistenia verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti. V mimoriadnej kritической situácii môžu členské štáty určiť, že je potrebné opätovne zaviesť kontrolu hraníc v reakcii na riziko spôsobené nakažlivým ochorením. Opätovné zavedenie kontroly hraníc musia členské štáty oznámiť v súlade s Kódexom schengenských hraníc.

⁽³⁾ COM(2020) 115 final.

⁽⁴⁾ COM(2020) 148 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 222.

⁽⁶⁾ Pokyny na vykonávanie dočasného obmedzenia ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, na uľahčenie tranzitných opatrení na repatriáciu občanov EÚ a k dôsledkom pre vízovú politiku, C(2020) 2050 z 30. marca 2020.

II. SPOLOČNÝ EURÓPSKY PLÁN

Predsedníčka Európskej komisie spolu s predsedom Európskej rady predstavili 15. apríla 2020 Spoločný európsky plán na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 (ďalej len „spoločný plán“). Tento plán adresuje členským štátom súbor odporúčaní týkajúcich sa postupného uvoľňovania prijatých opatrení a zároveň vyzýva na fázový prístup k obnoveniu neobmedzeného voľného pohybu a rušeniu dočasných kontrol na vnútorných hraniciach, ktoré uplatňuje väčšina členských štátov. Plán zároveň počíta s tým, že druhou fázou bude zrušenie obmedzení, pokiaľ ide o cesty do EÚ cez vonkajšie hranice, ktoré nie sú nevyhnutné, pričom Komisia príslušnú situáciu neustále vyhodnocuje.

V spoločnom pláne sa Komisia vyzýva, aby 1. v závislosti od vývoja situácie naďalej analyzovala **primeranosť opatrení**, ktoré členské štáty prijali v boji proti pandémie COVID-19, a 2. požadovala zrušenie opatrení, ktoré sa budú považovať za neprimerané, najmä ak budú mať vplyv na jednotný trh. Zároveň sa v ňom zdôrazňuje, že je v spoločnom európskom záujme, aby boli opatrenia uložené v dôsledku ochorenia COVID-19 ukončené **koordinovaným spôsobom**. Okrem naliehavosti boja s pandemiou COVID-19 a jej bezprostrednými dôsledkami je dôležité aj to, aby sa európske spoločnosti a hospodárstva vrátili k normálnemu fungovaniu. Prípadné zrušenie cestovných obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach by malo posudzovať súbežne s procesom rušenia obmedzení na území členských štátov. Všetky kroky je potrebné prijímať pri plnom uvedomovaní si rizika spustenia druhej vlny komunitného šírenia, čo by si vyžadovalo opätovné zavedenie prísnejších opatrení na zamedzenie šírenia tohto ochorenia. V spoločnom pláne sa zároveň poukazuje na to, že pozornosť bude treba venovať aj situácii v krajinách susediacich s EÚ. V súlade so svojim oznámením „Podpora západnému Balkánu v boji proti ochoreniu COVID-19 a pri obnove v období po pandémii ⁽⁷⁾“ je Komisia pripravená úzko zapojiť tento región do vykonávania svojho spoločného plánu.

Spoločný plán uvádza tri kritériá, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní skutočnosti, či nastal čas na postupné rušenie cestovných obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach: 1. epidemiologické kritériá; 2. kapacita zdravotníckeho systému a 3. vhodná monitorovacia kapacita. V tejto súvislosti sa v ňom objasňuje, že kontroly na vnútorných hraniciach a súvisiace cestovné obmedzenia, ktoré sa v súčasnosti uplatňujú, by sa mali zrušiť vtedy, keď bude epidemiologická situácia dostatočne porovnateľná a keď sa budú hromadne a dôsledne dodržiavať pravidlá obmedzenia fyzických kontaktov. ⁽⁸⁾ V spoločnom pláne sa pripomína, že pri postupnom rušení obmedzenia voľného pohybu a opätovnom otvorení hraníc by sa mali uprednostňovať cezhraniční a sezónni pracovníci a malo by sa zabrániť akejkoľvek diskriminácii mobilných pracovníkov z EÚ ⁽⁹⁾.

III. RUŠENIE OPATRENÍ NA ZAMEDZENIE ŠÍRENIA COVID-19 NA VNÚTORNÝCH HRANICIACH: KRITÉRIÁ A FÁZY

Proces smerujúci k zrušeniu cestovných obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach si bude vyžadovať, aby sa zväzili a vyvážili rôzne kritériá a aby sa pritom zohľadnila konkrétna epidemiologická situácia v každom členskom štáte, ktorá však môže byť v jednotlivých oblastiach a regiónoch odlišná. Tento objektívny prístup je základným predpokladom toho, aby k rušeniu obmedzení dochádzalo nediskriminačným spôsobom. Fázy, ktoré sa v tomto oznámení navrhujú, by sa mali zavádzať koordinovaným spôsobom. Tento proces by mal byť zároveň flexibilný a jeho súčasťou by mala byť aj možnosť opätovne zaviesť určité opatrenia, ak si to bude epidemiologická situácia vyžadovať, alebo umožniť rýchlejšie rušenie opatrení, ak to situácia dovolí. Načasovanie tohto procesu bude závisieť aj od toho, či budú občania dodržiavať opatrenia zamerané na obmedzenie fyzických kontaktov. Všetky fázy by mali byť založené na posúdení vývoja situácie a neustálom monitorovaní kritérií. V tejto súvislosti bude dôležitú úlohu zohrávať mechanizmus koordinácie uvedený v oddiele IV, ktorý prispeje k zaisteniu vzájomnej dôvery i operačnej konzistentnosti.

III.1. Kritériá

Rušenie cestovných obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach musí byť založené na dôkladnom posúdení epidemiologickej situácie v celej Európe a v jednotlivých členských štátoch. Pri opatreniach, ktoré sa v záujme postupného rušenia cestovných obmedzení majú prijať na vnútroštátnej úrovni, by sa malo vziať do úvahy a) posúdenie podobnosti epidemiologickej situácie v členských štátoch spolu s b) potrebou uplatňovať opatrenia na zamedzenie šírenia vrátane obmedzenia fyzických kontaktov a zároveň budovať a zachovávať dôveru v spoločnosti a c) primeranosťou, teda

⁽⁷⁾ COM(2020) 315 final.

⁽⁸⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) bude v spolupráci s členskými štátmi zhotovovať mapu s pravidelne aktualizovanými epidemiologickými údajmi na regionálnej úrovni.

⁽⁹⁾ Usmernenia týkajúce sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov prijaté Komisiou 30. marca 2020: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03)).

porovnaním prínosov zachovania plošných obmedzení s hospodárskymi a sociálnymi dôsledkami vrátane vplyvu na cezhraničnú mobilitu pracovníkov a obchod v EÚ⁽¹⁰⁾. Tieto kritériá umožnia, aby sa pri rušení kontrol a cestovných obmedzení uplatňoval fázový, flexibilný a koordinovaný prístup.

Na základe konzultácií s „Informačnou skupinou COVID-19 – vnútorné záležitosti“ a po zohľadnení vedeckých odporúčaní Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) Komisia členskými štátmi odporúča, aby pri rušení obmedzenia voľného pohybu a kontrol na vnútorných hraniciach zohľadnili nasledujúce skutočnosti a politické aspekty.

a) *Epidemiologická situácia*

K zrušeniu cestovných obmedzení by malo v EÚ dôjsť najprv v tých oblastiach, ktoré majú podľa usmernení vydaných ECDC porovnateľnú epidemiologickú situáciu, a v ktorých existujú dostatočné kapacity z hľadiska hospitalizácie, testovania, dohľadu a sledovania kontaktov. Takýto postup je potrebný, aby sa zabránilo diskriminačným opatreniam a zabezpečilo koordinované prijímanie opatrení v celej EÚ. Okrem toho ECDC v spolupráci s členskými štátmi pracuje na zhotovení a následnej priebežnej aktualizácii mapy⁽¹¹⁾, ktorá bude zachytávať úroveň prenosu COVID-19, a to aj na nižšej ako celoštátnej úrovni (úroveň NUTS3). Táto mapa má poskytovať informácie na úrovni EÚ, ktoré budú využívať orgány, dopravcovia a poskytovatelia služieb. Je nevyhnutné, aby členské štáty poskytovali ECDC potrebné informácie získané na základe dohľadu, aby bolo možné túto mapu priebežne aktualizovať a aby ju mohli ako spoľahlivý referenčný zdroj využívať aj občania. Členské štáty by mali potrebné údaje oznamovať ECDC alebo prostredníctvom Výboru pre zdravotnú bezpečnosť, aby sa tak zabezpečilo maximálne presné, porovnateľné a efektívne regionálne monitorovanie úrovni prenosu vrátane miery prenosu a nákazy, miery hospitalizácií na JIS a miery testovania.

Aktuálny stav v jednotlivých členských štátoch alebo v regiónoch a oblastiach na nižšej ako celoštátnej úrovni musí byť súčasťou intenzívnych a neustále aktualizovaných komunikačných kampaní. Tým sa zabezpečí, aby ľudia, ktorí prekračujú hranice, mohli plánovať a konať na základe transparentných informácií a pri plnom uvedomovaní si situácie, čo im umožní prevziať individuálnu zodpovednosť za dodržiavanie zdravotných odporúčaní pri cestovaní. Komisia bude toto komunikačné úsilie podporovať tým, že bude na svojom webovom sídle naďalej uverejňovať okrem iného aj zoznam vnútorných hraníc, na ktorých sa aktuálne uplatňujú kontroly⁽¹²⁾.

b) *Opatrenia na zamedzenie šírenia vrátane obmedzenia fyzických kontaktov*

Základným predpokladom rušenia cestovných obmedzení, a to aj pri cestovaní cez hranice, je schopnosť zabezpečiť dodržiavanie opatrení na zamedzenia šírenia, ako napr. obmedzenia fyzických kontaktov, počas celej cesty, t. j. od východiskového bodu až po cieľový, ako aj pri prekročení hranice. Tam, kde je obmedzenie fyzických kontaktov náročnejšie zabezpečiť, by sa mali v súlade s odporúčaniami vydanými pre sektor dopravy a pohostinské zariadenia uplatňovať dodatočné záruky a opatrenia, ktoré zaistia rovnakú úroveň ochrany⁽¹³⁾. V tejto súvislosti sa ako užitočný nástroj javia aplikácie na sledovanie kontaktov, pričom Komisia a členské štáty v súlade s nedávno vydaným usmernením ECDC⁽¹⁴⁾ a usmernením týkajúcim sa aplikácií podporujúcich boj proti pandémie COVID-19 v súvislosti s ochranou údajov⁽¹⁵⁾ uverejnili protokol o zásadách interoperability s cieľom zabezpečiť, aby dobrovoľne používané aplikácie na sledovanie kontaktov mohli fungovať cezhranične a aby boli spoľahlivé bez ohľadu na to, kde v Európe sa ich používatelia nachádzajú⁽¹⁶⁾.

Hoci sa očakáva, že uvoľnenie opatrení na zamedzenie šírenia bude súčasťou celkovej deeskalačnej stratégie, naďalej bude pretrvávajúť potreba niektorých opatrení vrátane individuálneho obmedzenia fyzických kontaktov a obmedzenia kontaktov v rámci organizácií.

Všetky členské štáty by mali v záujme zníženia rizika prenosu vírusu naďalej uplatňovať individuálne cielené opatrenia⁽¹⁷⁾. Mimoriadny význam má testovanie a zvyšovanie testovacích kapacít, sledovanie kontaktov a využívanie izolácie a karantény v prípade odhalenia suspektných prípadov COVID-19. Členské štáty môžu zväziť aj využitie testovania, či už systematického, náhodného alebo na základe vyhodnotenia rizika, ako prostriedku na monitorovanie rizika opätovného šírenia vírusu v prípade cestujúcich, ktorí sa vrátili domov.

⁽¹⁰⁾ Napríklad cezhraničných a sezónnych pracovníkov.

⁽¹¹⁾ <https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html>

⁽¹²⁾ Pozri https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en.

⁽¹³⁾ C(2020) 3139 a C(2020) 3251.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final zo 16. apríla 2020.

⁽¹⁶⁾ Protokol o zásadách interoperability pre dobrovoľné aplikácie na sledovanie kontaktov z 13. mája 2020.

⁽¹⁷⁾ Malo by ísť okrem iného o tieto opatrenia: priebežné a opakované informovanie verejnosti, poradenstvo pre osoby so symptómami týkajúce sa izolácie a kontaktu so zdravotníckymi službami; hygiena rúk; respiračná hygiena; fyzické odstupy medzi ľuďmi; nosenie rúšok, ktoré možno považovať za prostriedok kontroly zdroja nákazy (t. j. na zabránenie šíreniu kvapôčok z nakazených ľudí so symptómami alebo bez nich).

ECDC bude v súčinnosti s Komisiou a členskými štátmi naďalej zhromažďovať príslušné informácie od členských štátov, aby získalo prehľad o tom, aké opatrenia na zamedzenie šírenia vrátane obmedzenia fyzických kontaktov sa zaviedli v členských štátoch.

Občania musia mať možnosť chrániť seba a ostatných prostredníctvom zodpovedného správania. Preto je potrebné, aby členské štáty, ktoré začali s rušením cestovných obmedzení, postupovali v otázke obmedzovania fyzických kontaktov koordinovaným spôsobom. V maximálnej možnej miere treba zabrániť situáciám, keď by protichodné informácie vyvolávali zmätok a viedli k nerešpektovaniu obmedzovania fyzických kontaktov. Z tohto dôvodu by mohli členské štáty napríklad zabezpečiť, aby sa pre cestujúcich zriadilo jednotné a verejne prístupné webové sídlo, na ktorom by mohli získať príslušné informácie, a zároveň zaistiť, aby občania po vstupe na ich územie dostávali automatickú SMS správu, ktorá bude obsahovať informácie o národných alebo regionálnych informačných miestach informujúcich o osobitných opatreniach a obmedzeniach uplatňovaných počas pandémie COVID-19, ako aj informácie o tom, na koho sa obrátiť, ak sa u nich začnú prejavovať symptómy súvisiace s COVID-19.

c) *Hospodárske a sociálne aspekty*

Jednotný trh je spoločným priestorom. Dodávateľské reťazce a poskytovatelia služieb nepôsobia izolovane za neviditeľnými múrmi, najmä tí v pohraničných regiónoch. Opatrenia vykonávané v záujme ochrany verejného zdravia sú nepochybne potrebné, prinášajú však vysoké hospodárske a sociálne náklady, a mali by sa preto prijímať po dôkladnom zvážení ich dôsledkov na jednotný trh. Najmä vzhľadom na bezprecedentné spoločné európske úsilie o oživenie hospodárstva musia byť obmedzenia účinné a primerané a nemali by prekračovať rámec toho, čo je nevyhnutné na zamedzenie šírenia pandémie a na ochranu verejného zdravia.

Obmedzenia, ktoré boli zavedené na ochranu verejného zdravia v boji proti kríze spôsobenej ochorením COVID-19, priniesli vo všeobecnosti vážne hospodárske a sociálne dôsledky, ktoré sa okrem iného prejavili kolapsom dopytu po produktoch a službách, čo viedlo k faktickému zastaveniu určitých sektorov, najmä širšieho ekosystému cestovného ruchu, ako aj narušením dodávateľských reťazcov a voľného pohybu pracovníkov a služieb cez hranice.

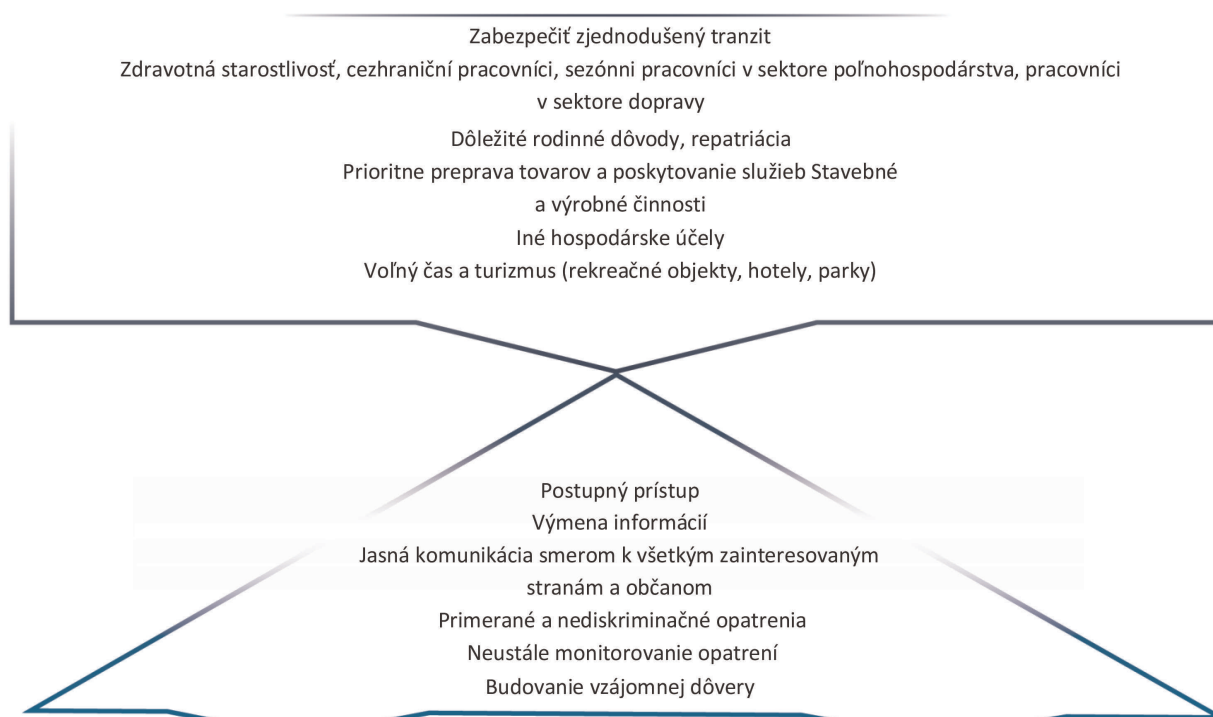
Keďže členskými štátmi sa darí znižovať cirkuláciu vírusu, plošné obmedzenie voľného pohybu do iných regiónov alebo oblastí v členských štátoch s podobným celkovým rizikovým profilom a z týchto regiónov a oblastí by mali nahradiť cielenejšie opatrenia, ktoré by boli doplnením obmedzenia fyzických kontaktov a účinného sledovania a testovania všetkých suspektných prípadov. Uvoľňovanie zostávajúcich obmedzení cezhraničného pohybu v kľúčových oblastiach zdravotnej starostlivosti a sociálnej a hospodárskej činnosti by malo byť naďalej prioritou, a to až do úplného obnovenia voľného pohybu.

To je dôležité nielen z hľadiska nasmerovania hospodárstva späť na cestu k úplnému oživeniu, ale aj zo spoločenského a rodinného hľadiska. Mnohé rodiny prežívali a naďalej prežívajú dlhé obdobie odlúčenia, aby tak pomohli zabrániť šíreniu vírusu. Občania sa často vzdali možnosti návratu domov k svojim rodinám, aby aj oni prispeli svojím dielom k prekonaniu tejto krízy, či už v nemocniciach, domovoch opatrovateľských služieb, v sektore poľnohospodárstva alebo služieb. Len čo to epidemiologická situácia umožní, musia mať ľudia možnosť bezpečne cestovať, aby sa opätovne stretli so svojimi rodinami.

Tieto aspekty boli predmetom diskusií so zástupcami členských štátov a v nasledujúcom diagrame sú zhrnuté kritériá a zásady koordinovaného prístupu.

Kritériá a zásady koordinovaného prístupu k odstráneniu obmedzenia voľného pohybu a rušeniu kontrol na vnútorných hraniciach

Hospodárske a sociálne aspekty:

Epidemiologická situácia:

- ▶ Neustále znižovanie počtu nových prípadov nákazy/ miery reprodukcie, (čistého) počtu hospitalizácií a počtu pacientov na JIS
- ▶ Kapacita a pripravenosť vnútroštátnych systémov zdravotníctva
- ▶ Testovanie, sledovanie kontaktov, izolácia a karanténa

Zamedzenie šírenia a obmedzenie fyzických kontaktov:

- Kontrola zdravotného stavu, ak je to relevantné
- Osobné ochranné prostriedky
- Technologické riešenia, napr. využívanie interoperabilných dobrovoľných cezhraničných aplikácií na sledovanie kontaktov
- Oddelenie cestujúcich alebo iné dodatočné záruky/rovnocenné opatrenia
- Koordinácia medzi východiskovou a cieľovou krajinou pri leteckej doprave, trajektoch a t d'.
- Intenzívne monitorovanie

III.2. Fázový prístup

ECDC vo svojom posúdení rizika konštatuje, že príliš rýchle alebo nekoordinované zrušenie opatrení bez toho, aby boli k dispozícii náležité kapacity v oblasti monitorovania a v rámci systému zdravotníctva, môže náhle viesť k prudkému nárastu prípadov opakovaného komunitného šírenia⁽¹⁸⁾. Preto je, rovnako ako v prípade vnútroštátnych obmedzení, ktoré sa postupne uvoľňujú, potrebné aj cestovné obmedzenia a kontroly na hraniciach rušiť postupne. Tento proces možno rozdeliť do troch fáz na základe kritérií uvedených v oddiele III.1. Prechod zo súčasnej nulte fázy do ďalších fáz by mal prebiehať flexibilným spôsobom, pričom by malo byť v prípade potreby možné vrátiť sa do predchádzajúcej fázy, ak dôjde k zhoršeniu epidemiologickej situácie. V tejto súvislosti by sa mali zaviesť primerané plány pripravenosti, ktoré umožnia rýchlo znovu zaviesť opatrenia alebo ich zrušiť skôr, ako sa predpokladalo, v závislosti od epidemiologickej situácie.

Pri postupnom rušení cestovných obmedzení by sa mohlo prihliadať na pokrok, ktorý sa v praxi dosiahol, pokiaľ ide o zabezpečenie obmedzenia fyzických kontaktov alebo dodržiavanie podobných opatrení na zamedzenie šírenia v oblastiach, ktoré sú z hľadiska cestovania najviac relevantné, hlavne v jednotlivých druhoch dopravy a typoch ubytovania. V Usmerneniach EÚ k postupnému obnoveniu dopravných služieb a prepojenosti a Usmerneniach pre zdravotné protokoly v pohostinských zariadeniach, ktoré Komisia prijala spolu s týmto oznámením⁽¹⁹⁾, sa stanovujú konkrétne prvky, ktoré majú príslušné orgány alebo sektorové združenia podrobnejšie stanoviť a hospodárske subjekty zaviesť, ako aj opatrenia, ktorými sa zabezpečí rovnocenná úroveň ochrany, predovšetkým v sektore dopravy a cestovného ruchu. Pri rozhodovaní o zrušení cestovných obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach by sa malo zohľadniť, ako sa tieto usmernenia a zásady uplatňujú v praxi.

Pokiaľ ide konkrétne o **cestovný ruch a dopravu**, pri postupnom rušení cestovných obmedzení a kontrol by sa mali brať do úvahy aj hospodárske a sociálne dôsledky pandémie a súvisiacich preventívnych opatrení. Nové usmernenia⁽²⁰⁾, protokoly a štandardy prijaté v súvislosti s COVID-19 môžu poskytnúť zabezpečenie, že sa zaviedli realizovateľné, finančne prijateľné a primerané opatrenia na zníženie rizika spojeného s cestovaním: v prípade rôznych druhov osobnej dopravy, auto-požičovní, rekreačných plavidiel, rôznych typov ubytovania, pohostinských zariadení, atrakcií, výstav atď. Cestovné obmedzenia by bolo možné zrušiť hneď, ako sa takéto protokoly budú účinne uplatňovať, a to pre tie druhy dopravy a niektoré druhy aktivít v oblasti cestovného ruchu, ktoré sú spojené s plánovaním letných dovolení, ako je uvedené v spoločnom pláne.

— **Nultá fáza: aktuálna situácia**

Mnohé členské štáty prijali v dôsledku pandémie COVID-19 ďalekosiahle opatrenia na zabránenie komunitnému šíreniu vrátane obmedzenia pohybu a fyzických kontaktov, čo zásadným spôsobom ovplyvnilo pohyb na území jednotlivých krajín i smerom do zahraničia. Takmer všetky členské štáty v záujme ochrany verejného zdravia zaviedli dočasné kontroly na vnútorných hraniciach. Popritom sa na vonkajších hraniciach Únie začali po vydaní pokynov Komisie z 30. marca uplatňovať obmedzenia na cestovanie, ktoré nie je nevyhnutné.

V snahe o riešenie vážnych problémov spôsobených opätovným zavedením kontrol na vnútorných hraniciach a cestovných obmedzení, ako aj o obmedzenie vplyvu na fungovanie vnútorného trhu Komisia zmobilizovala všetky potrebné zdroje a zabezpečila koordináciu na úrovni EÚ. Okrem toho predložila praktické usmernenia, ktorých cieľom je zabezpečiť plynulý tok životne dôležitých tovarov v celej EÚ prostredníctvom zelených jazdných pruhov, uľahčiť nákladnú leteckú dopravu a zabezpečiť uplatňovanie voľného pohybu pracovníkov⁽²¹⁾.

V mnohých častiach EÚ vykonávajú kriticky dôležité povolania osoby, ktoré žijú v jednom členskom štáte a pracujú v druhom. Obmedzenia, ktoré členské štáty zaviedli v súvislosti s prekračovaním hraníc, preto spôsobujú ďalšie ťažkosti a môžu byť prekážkou v boji proti kríze spôsobenej ochorením COVID-19. Po prijatí usmernení týkajúcich sa voľného pohybu pracovníkov sa síce situácia v praxi zlepšila, no stále pretrvávajú značné problémy pri prekračovaní niektorých vnútorných hraníc. Členské štáty by preto mali pracovníkom, najmä pracovníkom v oblasti dopravy, cezhraničným, vyslaným a sezónnym pracovníkom, ale aj poskytovateľom služieb umožniť prekračovať hranice a poskytnúť im neobmedzený prístup na miesto výkonu práce⁽²²⁾. To isté by malo platiť aj v prípade, že takíto pracovníci a poskytovatelia služieb cez členský štát iba prechádzajú. Členské štáty by zároveň mali upozorniť zamestnávateľov na potrebu zabezpečiť primeranú ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci.

⁽¹⁸⁾ Posúdenie rizika uskutočnené Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb.

⁽¹⁹⁾ C(2020) 3139 a C(2020) 3251.

⁽²⁰⁾ C(2020) 3139.

⁽²¹⁾ Prehľad všetkých usmernení je k dispozícii na stránke https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_sk

⁽²²⁾ Neúplný zoznam povolání, ktoré sa dajú považovať za kriticky dôležité, je uvedený v odôvodnení 2 Usmernení týkajúcich sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov, ktoré Komisia prijala 30. marca 2020: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03)).

Komisia úzko spolupracuje s Európskym parlamentom a Radou, aby čo najskôr dokončila prebiehajúcu revíziu pravidiel koordinácie sociálneho zabezpečenia [nariadenia (ES) č. 883/2004 a 987/2009], ktorú treba rýchlo zaviesť, aby sa mobilní pracovníci zasiahnutí krízou, a najmä zatvorením hraníc, mohli spoľahnúť na dobre fungujúci systém koordinácie sociálneho zabezpečenia s modernizovanými pravidlami, ktoré budú aj naďalej zaručovať ich práva.

Už spomínané usmernenia Komisie v značnej miere prispeli k zmierneniu vplyvu obmedzení na jednotný trh a voľný pohyb a mali by sa uplatňovať až do zrušenia kontrol na vnútorných hraniciach a všeobecnejších cestovných obmedzení.

— **Prvá fáza: Obnovenie slobody pohybu čiastočným zrušením obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach**

Ak sa epidemiologická situácia v Európe bude naďalej vyvíjať súčasným pozitívnym smerom, najmä keď sa dosiahne dostatočne nízka miera šírenia, mali by sa cestovné obmedzenia a kontroly na hraniciach v **celej EÚ** postupne zrušiť. Ak to nie je možné uskutočniť s okamžitou platnosťou, mali by sa cestovné obmedzenia a kontroly na hraniciach zrušiť pre **regióny, oblasti a členské štáty** s pozitívne sa vyvíjajúcou a dostatočne podobnou epidemiologickou situáciou. V prípadoch, keď epidemiologická situácia nie je až taká podobná, by sa mohli uplatňovať dodatočné záruky a opatrenia a aj monitorovanie.

Prvou podmienkou, za ktorej by to bolo možné, je, aby vnútroštátna epidemiologická situácia umožňovala uvoľnenie vnútroštátneho obmedzenia voľného pohybu. V prípade cezhraničnej dopravy by zároveň museli byť dodržané pokyny stanovujúce bezpečnostné požiadavky pre jednotlivé druhy dopravy, ktoré sú uvedené v Usmerneniach k postupnému obnovovaniu dopravných služieb a prepojenosti, pričom v prípade nepríliš podobnej epidemiologickej situácie by sa mohlo zaistiť monitorovanie. Keď sa členský štát rozhodne umožniť cestovanie na svoje územie alebo do konkrétnych regiónov a oblastí v rámci svojho územia, mal by tak urobiť nediskriminačným spôsobom, teda mal by povoliť cestovanie zo všetkých regiónov alebo krajín EÚ s podobnou epidemiologickou situáciou.

Ďalšie kroky, ktorými možno začať proces rušenia obmedzení, ak sa ešte nerozhodlo o úplnom zrušení kontrol na vnútorných hraniciach, zahŕňajú napríklad nahradenie systematických kontrol na hraniciach kontrolami na základe vyhodnotenia rizika alebo kontrolami vykonávanými miestnou políciou.

Zrušenie obmedzenia voľného pohybu a kontrol na hraniciach si okrem iného vyžiada úzku koordináciu medzi členskými štátmi. Pred akoukoľvek novou úpravou obmedzení a kontrol musia byť informované všetky členské štáty, pričom musí byť zakaždým jasné, že sa všetky selektívne rozhodnutia o obmedzení cestovania do konkrétnych regiónov členského štátu alebo z týchto regiónov prijali na plne objektívnom základe: všetky prípadné obmedzenia, ktoré majú zostať zachované, by mali byť založené výlučne na aspektoch verejného zdravia a mali by byť navrhnuté primeraným a nediskriminačným spôsobom. Konkrétne, v situácii, keď sa členský štát rozhodne zrušiť obmedzenia, ktoré uplatňuje na pohyb do iného členského štátu alebo z iného členského štátu alebo v súvislosti so svojimi regiónmi či oblasťami alebo regiónmi či oblasťami iného členského štátu, musí sa toto zrušenie nediskriminačne vzťahovať na všetkých občanov EÚ a všetkých obyvateľov daného členského štátu bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, a malo by sa vzťahovať na všetky časti Unie s podobnou epidemiologickou situáciou. Zrušenie kontrol by nemalo byť obmedzené na základe geografickej blízkosti susedných členských štátov, ale malo by byť založené na porovnateľnej epidemiologickej situácii a dodržiavaní usmernení týkajúcich sa zdravia v príslušných regiónoch bez ohľadu na ich blízkosť. Mal by sa zabezpečiť bezproblémový tranzit, a to tak z profesionálnych, ako aj z osobných dôvodov.

Bezproblémové a bezpečné cestovanie by malo byť možné nielen z profesionálnych dôvodov, ale dôležité je ho zabezpečiť aj v prípade **rodinných dôvodov, ako je napríklad návšteva rodiny**. Kríza si vynútila dlhodobé odlúčenie rodinných príslušníkov v rôznych členských štátoch, pričom mnohí z nich významnou mierou prispeli k boju proti koronavírusu. Umožnenie bezpečného opätovného zlúčenia rodín naprieč hranicami členských štátov s podobnou epidemiologickou situáciou bude zohrávať dôležitú úlohu pri ocenení ich príspevku.

— **Druhá fáza: Všeobecné zrušenie obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach**

Posledná fáza, ktorá nastane, keď bude epidemiologická situácia v celej EÚ dostatočne pozitívna a porovnateľná, bude spočívať v zrušení všetkých obmedzení a kontrol na vnútorných hraniciach zavedených v súvislosti s nákazou COVID-19 pri zachovaní nevyhnutných zdravotných opatrení (osobná hygiena, obmedzenie fyzických kontaktov atď.) v rámci území členských štátov (alebo ich častí) a v pokračovaní v rozsiahlych informačných kampaniach. Naďalej platí, že voľný pohyb osôb, tovaru a služieb bude v plnej miere obnovený, až keď sa budú dodržiavať pokyny stanovujúce bezpečnostné požiadavky pre jednotlivé druhy dopravy a typy ubytovania.

IV. MECHANIZMUS KOORDINÁCIE

Zatiaľ čo Komisia môže pri príprave rozhodnutí o zrušení obmedzenia voľného pohybu a kontrol na vnútorných hraniciach zohrávať podpornú a koordinačnú úlohu, členské štáty posudzujú situáciu vo svojej krajine na základe už uvedených kritérií a prijímajú rozhodnutia o zrušení obmedzení. Tak, ako rozhodnutia o opätovnom zavedení dočasných kontrol na vnútorných hraniciach, aj rozhodnutia o zrušení týchto kontrol by sa mali prijímať po porade s ostatnými členskými štátmi, predovšetkým tými, ktorých sa takéto rozhodnutie priamo dotýka.

Od vypuknutia tejto nákazy si Komisia a členské štáty pravidelne vymieňajú informácie a osvedčené postupy na rôznych fórach, okrem iného na odbornej úrovni, prostredníctvom Informačnej skupiny COVID-19 – vnútorné záležitosti, a na politickej úrovni, prostredníctvom pravidelných videokonferencií organizovaných Komisiou. Nanajvýš dôležité je ďalej pokračovať v úzkej koordinácii medzi členskými štátmi založenej na vzájomnej dôvere a práci na spoločných cieľoch, a to aj pri postupnom uvoľňovaní opatrení. Komisia preto bude naďalej poskytovať fóra na takúto výmenu, aby uľahčila a pripravila prijímanie rozhodnutí o koordinovanom a fázovom zrušení obmedzenia voľného pohybu a kontrol na vnútorných hraniciach.

V rámci stratégie ukončovania opatrení by sa mala zintenzívniť výmena informácií a koordinácia (v nadväznosti na činnosť Informačnej skupiny COVID-19), aby sa zaistilo, že k rušeniu obmedzenia voľného pohybu a kontrol na vnútorných hraniciach sa bude pristupovať cielene a konzistentne, v súlade s pravidlami a zásadami EÚ, pričom bude zároveň potrebné zabezpečiť nevyhnutnú flexibilitu pre dotknuté krajiny.

Aby sa predišlo vytvoreniu nového koordinačného mechanizmu alebo platformy, Komisia navrhuje, aby príprava konkrétnych odporúčaní prebiehala v medziach existujúcich a dobre fungujúcich rámcov. Mohla by napríklad prebiehať v rámci mechanizmu EÚ pre integrovanú politickú reakciu na krízu, ktorý je momentálne plne aktívny. Rada by mohla vo väčšej miere zabezpečovať neformálnu koordináciu medzi členskými štátmi a Komisiou, napríklad aj v súvislosti s prípravou cielených odporúčaní. Komisia bude, pravdaže, naďalej zohrávať svoju inštitucionálnu úlohu, pričom bude okrem iného uľahčovať výmenu informácií a najlepších postupov na odbornej úrovni.

V. ZÁVER

V tomto oznámení sa uvádza, ako ďalej postupovať pri podpore členských štátov v ich úsilí o zrušenie obmedzenia voľného pohybu a kontrol na vnútorných hraniciach. Keďže situácia v rámci krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 sa neustále dynamicky vyvíja, bude výmena informácií medzi Komisiou a členskými štátmi ďalej pokračovať na odbornej úrovni, pričom tam, kde to bude užitočné, na ňu bude nadväzovať diskusia politickej úrovni. Ako sa uvádza v spoločnom pláne, uplatňovať sa bude starostlivo nastavený, koordinovaný a postupný prístup. Komisia bude takisto ďalej analyzovať primeranosť opatrení, ktoré členské štáty prijímajú pri riešení pandémie COVID-19 v súvislosti s vnútornými a vonkajšími hranicami a cestovnými obmedzeniami, a v prípade opatrení, ktoré bude považovať za neprimerané, zasiahne a bude požadovať ich zrušenie.

Rozhodnutie o obnovení slobody pohybu zrušením kontrol na hraniciach a cestovných obmedzení je jednoznačne veľmi citlivou záležitosťou, zároveň však predstavuje nevyhnutnú súčasť postupného rušenia obmedzení, ktorým dnes občania a podniky čelia. Odkladanie tohto procesu dlhšie, než je z dôvodov verejného zdravia potrebné, by malo značný nepriaznivý vplyv nielen na fungovanie jednotného trhu, ale aj na životy miliónov občanov EÚ, ktorí nemôžu využívať výhody vyplývajúce zo slobody pohybu, ktorá je kľúčovým prínosom Európskej únie. Obnovenie hladkého fungovania jednotného trhu je kľúčovou podmienkou oživenia hospodárstiev EÚ, a hlavne dôležitého ekosystému cestovného ruchu a dopravy.

Komisia je pripravená spolupracovať s členskými štátmi v rámci Informačnej skupiny COVID-19 – vnútorné záležitosti a integrovanej politickej reakcie na krízu s cieľom zabezpečiť, aby bolo možné prejsť do prvej a druhej fázy hneď, ako to podmienky dovoľia, s celkovým cieľom obnoviť integritu schengenského priestoru a vrátiť sa k neobmedzenému voľnému pohybu osôb, pracovníkov, tovarov a služieb v priestore bez hraníc v rámci EÚ.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK